

Μετάφραση από Aufheben: Ο Αλ Σαντρ και ο στρατός του Μαχντί: Θρησκευτικός σεχταρισμός και αντίσταση στο Ιράκ.

Η ανάλυση του Aufheben και η ιστορία του στρατού του Μαχντί του Muqtada al-Sadr στο Ιράκ.

Εισαγωγή

Σε μεγάλο βαθμό άγνωστος πριν την πτώση του Σαντάμ Χουσεΐν, ο Muqtada al-Sadr έχει αναδειχθεί πλέον σε μια μεγάλη προσωπικότητα στο Ιράκ τα τελευταία 5 χρόνια. Σίγουρα, ο Muqtada al-Sadr έχει γίνει κάτι σαν το μαύρο πρόβατο για τις αμερικανικές αρχές, και στον αντίποδα αυτού κάτι σαν ήρωας για το αντιπολεμικό κίνημα. Παρ' όλ' αυτά παραμένει μια μάλλον αινιγματική προσωπικότητα. Το νέο βιβλίο του Patrick Cockburn «ο Muqtada al-Sadr και η πτώση του Ιράκ» υπόσχεται να ρίξει φως στο ποιος είναι ο Muqtada al-Sadr και στη φύση του κινήματός του. Το βιβλίο αυτό έχει προωθηθεί έντονα τόσο από τη Stop the War Coalition (Συμμαχία Σταματήστε τον Πόλεμο) όσο και από το SWP. Τι μας λέει λοιπόν ο Cockburn για τον Muqtada al-Sadr και το κίνημα του και γιατί έχει αποκτήσει τόσο ενθουσιώδη υποστήριξη από τους ηγέτες του επίσημου αντιπολεμικού κινήματος;

Ο Patrick Cockburn έχει κερδίσει τη φήμη ενός ατρόμητου ερευνητή δημοσιογράφου. Σε αντίθεση με πολλούς από τους συναδέλφους του, που προτιμούν να καταγράφουν τις επίσημες ενημερώσεις και τα δελτία τύπου από το τμήμα δημοσίων σχέσεων του Stop the War Coalition στη σχετική ασφάλεια και άνεση της Πράσινης Ζώνης, ο Patrick Cockburn είχε επανειλημμένα το θάρρος να βγει για να βρει περιγραφές αυτόπτων μαρτύρων και καταθέσεις από αυτούς που είναι πραγματικά αναμειγμένοι σε αυτό που συμβαίνει κατά τη διάρκεια της κατοχής του Ιράκ. Κάνοντάς το αυτό, ο Patrick Cockburn πολλές φορές ρίσκαρε τη ζωή του και έχει δει πολλούς από τους φίλους και τις επαφές του να δολοφονούνται. Αυτή η θαρραλέα ερευνητική δημοσιογραφία σε συνδυασμό με την μακρόχρονη εμπειρία στο να υποβάλει εκθέσεις για το Ιράκ – που χρονολογείται από τα τέλη της δεκαετίας του '70 – καθώς και η οξεία αντίθεσή του στην κατοχή, σημαίνει ότι έχει δώσει μια ζωτική εναλλακτική πληροφόρηση για αυτούς που αντιτίθενται τόσο στον πόλεμο όσο και στη μεταγενέστερη κατοχή του Ιράκ. Συνεπώς, τουλάχιστον για το Βρετανικό αντιπολεμικό κίνημα, οι απόψεις του Cockburn για το Ιράκ έχουν αρκετά μεγάλη βαρύτητα.

Σε αυτό το βιβλίο ο Cockburn επιχειρεί να διαψεύσει τον κοινό χαρακτηρισμό του Muqtada al-Sadr ως «αποστάτη», «δημαγωγό» και «υποκινητή» ιερέα, ο οποίος έχει προωθηθεί τόσο από τον δυτικό καθεστωτικό τύπο όσο και από τους εχθρούς του στο Ιράκ. Αντίθετα σε αυτό που βλέπει σαν ψευδή χαρακτηρισμό, ο Cockburn παρουσιάζει τον Muqtada al-Sadr ως έναν «ευφυή» και «συνετό» πολιτικό αφοσιωμένο στην εθνική ενότητα. Μας λέει ότι ο Muqtada al-Sadr έχει αποδείξει ότι είναι ένας ικανός και έξυπνος ηγέτης, ενός μαζικού, αν όχι αναρχικού, πολιτικού κινήματος που αντιτάθηκε έντονα τόσο στο καθεστώς του Σαντάμ Χουσεΐν όσο και στη μεταγενέστερη κατοχή του Ιράκ. Αναπτύσσοντας αυτό το επιχείρημα ο Cockburn έχει στηριχθεί τόσο στη δική του εκτενή εμπειρία αναφοράς στο Ιράκ όσο και σε πολυάριθμες προσωπικές συνεντεύξεις με τον Muqtada al-Sadr, υποστηρικτές του, αλλά και εχθρούς του, ιδιαίτερα ανταγωνιστικών κομμάτων.

Παρόλ' αυτά, η ατρόμητη αντιπολεμική αναφορά είναι ένα πράγμα. Το να δεις πίσω από τις ανταγωνιστικές ιδεολογικές ερμηνείες άμεσων γεγονότων για να ανακαλύψεις την αληθινή φύση των υποστηριζόμενων πολιτικών δυνάμεων στο Ιράκ είναι κάτι άλλο. Υποδεικνύουμε ότι μια κριτική μελέτη στα αποδεικτικά στοιχεία που παρουσιάζει ο Cockburn στο βιβλίο του, χρησιμεύει στο να αντιστρέψει το δικό του συμπαθητικό χαρακτηρισμό για τον Muqtada al-Sadr και το κίνημά του, όπως ακριβώς και στο να αντιστρέψει τους αντιπαθητικούς χαρακτηρισμούς που προβάλλονται από τους αμερικανούς και ιρακινούς εχθρούς του Muqtada al-Sadr.

Αλλά ίσως ένα πολύ σοβαρότερο σφάλμα αυτού του βιβλίου και αυτό το οποίο είναι ιδιαίτερα ύπουλο, είναι ότι ο Cockburn δέχεται αναντίρρητα την θεμελιώδη αντίληψη, που υποστηρίζει τόσο ο **Muqtada al-Sadr** όσο και οι αντίπαλοί του, ότι το Ιράκ είναι πρωταρχικά διαιρεμένο σε θρησκευτική και εθνική βάση, και επιπλέον ότι οι πικρές διαμάχες που έχουν ξεσπάσει στο Ιράκ μετά την πτώση του Σαντάμ Χουσεϊν πρέπει να νοηθούν ως η συνέχιση της από μακράς διάρκειας μάχη των χρόνια καταπιεσμένων Ιρακινών Κούρδων και Σιτών ενάντια στην κυριαρχία τους από τη Σουνίτικη Αραβική μειονότητα. Αυτή η απατηλή και ιδεολογική αντίληψη έχει προωθηθεί έντονα από τα Κουρδικά Εθνικιστικά Κόμματα (τα KDP και KUP) και από τα αντίπαλα θρησκευτικά Σιτικά Κόμματα, τα οποία έχουν δημιουργήσει την Συμμαχία Ενωμένο Ιράκ (UIA) και τα οποία σήμερα κυριαρχούν στην ιρακινή κυβέρνηση.

Αλλά είναι και μια αντίληψη που έχει επίσης υιοθετηθεί από το αμερικανικό υπουργείο εξωτερικών για να δικαιολογήσει την κατοχή. Προκειμένου να δικαιολογήσουν την αποδοχή από μέρους τους μιας ιρακινής κυβέρνησης γεμάτη από τα φιλοϊρακινικά Σιτικά Κόμματα, της UIA, οι ΗΠΑ υποστηρίζουν ότι η κατοχή δεν έχει απλώς απελευθερώσει το Ιράκ, αλλά με την πράξη αυτή έχει επίσης απελευθερώσει «την χρόνια καταπιεζόμενη σιτική πλειοψηφία από την τυραννία των σουνιτών». Πράγματι, παρ' όλες τις κριτικές του στην αμερικανική εισβολή και κατοχή του Ιράκ, ο Cockburn συμφωνεί με τις ΗΠΑ ότι η πτώση του Χουσεϊν σήμαινε ότι η εποχή των «χρόνια καταπιεσμένων σιτών» έχει φτάσει. Εκεί που ο Cockburn διαφωνεί με τις ΗΠΑ είναι στο ποιος πραγματικά εκπροσωπεί τους «χρόνια καταπιεσμένους ιρακινούς σίτες». Για τους αμερικανούς είναι οι αγγλόφωνοι, κουστουμαρισμένοι πολιτικοί που χρόνια τώρα αντιτίθεντο στον Χουσεϊν από την εξορία, για τον Cockburn είναι ο Muqtada al-Sadr με τη μαζική υποστήριξή του από τους πιο στερημένους ιρακινούς σίτες.

Με την πρώτη ματιά μπορεί να φαίνεται ότι αυτό που ο Cockburn αποκαλεί κατ' ευφημισμό πουριτανισμό του Muqtada al-Sadr και των υποστηρικτών του θα ήταν αποκρουστικό για φιλελεύθερους αριστερούς σαν τον Cockburn και μεγάλο κομμάτι από το κοινό του. **Το κίνημα του Σαντρ έχει εδώ και καιρό δεσμευτεί στην επιβολή μιας δρακόντειας ερμηνείας της Σαρία.** Τη δεκαετία του '90, με τη σιωπηρή αποδοχή του Χουσεϊν, ο πατέρας του Muqtada al-Sadr εκτέλεσε ισλαμικά δικαστήρια από τις έδρες του στη Βαγδάτη απονέμοντας σκληρές τιμωρίες, συμπεριλαμβανομένων και εκτελέσεων, σε ασεβείς γκέι και δύστροπες γυναίκες. Κατά τη διάρκεια της κατοχής, αυτά τα δικαστήρια έχουν πολλαπλασιαστεί. Καθώς οι Σαδριστές και άλλες πολιτικές ισλαμικές ομάδες έχουν επιχειρήσει να επιβάλλουν την αυστηρή τους ερμηνεία της Σαρία στην, τουλάχιστον στις αστικές περιοχές, σε μεγάλο βαθμό κοσμική και δυτικοποιημένη κοινωνία, τιμωρίες όπως το μαστίγωμα, ο λιθοβολισμός και ο αποκεφαλισμός έχουν εξαπλωθεί. Οι γυναίκες έχουν υποφέρει ιδιαίτερα από την επιβολή της Σαρία. Σύμφωνα με την Οργάνωση για την Ελευθερία των Γυναικών στο Ιράκ ο αριθμός των γυναικών που έχουν σκοτωθεί από πολιτικές ισλαμικές ομάδες, όπως οι Σαδριστές, έχει φτάσει σε μια «γενοκτονία των γυναικών».

Η κατάσταση στην Μπάστρα είναι ένα πρώτο παράδειγμα. Από την υποχώρηση των Βρετανών στρατιωτών από την Μπάστρα το Σεπτέμβριο του 2007 και τη συνακόλουθη ανάλυση μεγάλων περιοχών από το στρατό του Muqtada al-Sadr, τα ακρωτηριασμένα κορμιά περισσότερων από 100 γυναικών βρίσκονται στους δρόμους των πόλεων κάθε μήνα.

Παρόλ' αυτά οι θηριωδίες που γίνονται από τους Σαδριστές δεν περιορίζονται στην αυστηρή επιβολή του Νόμου της Σαρία. Ο στρατός του Μαχντί έχει παίξει έναν τεράστιο ρόλο στη θρησκευτική διαμάχη. Ο στρατός του Μαχντί ήταν πρωταγωνιστής σε αυτό που ο ίδιος ο Cockburn είχε αποκαλέσει «απάνθρωπο και αιματηρό εμφύλιο πόλεμο» που ξέσπασε στη Βαγδάτη ακολουθώντας το βομβαρδισμό του τζαμιού της Σαμάρρα το Φεβρουάριο του 2006. Ο στρατός του Μαχντί ακολούθησε μια αδίστακτη πολιτική θρησκευτικής εκκαθάρισης σε περιοχές της πόλης που κατέλαβαν, πράγμα που περιελάμβανε τη βάνανυση δολοφονία χιλιάδων από αυτούς που θεωρούσαν ότι είναι Σουνίτες και τρομοκράτησαν χιλιάδες άλλους να φύγουν. Ο Cockburn, ίσως ανησυχώντας για τις φεμινιστικές ευαισθησίες πολλών από τους αναγνώστες του, είναι λίγο άτολμος σχετικά με την καταπιεστική επιβολή του Νόμου της Σαρία από τους Σαδριστές. Πρόθυμα παραδέχεται ότι **οι Σαδριστές έχουν εξαναγκάσει το φόρεμα της μαντίλας στις περιοχές που ελέγχουν.** Πράγματι, εξιστορεί πως οικογένειες τις οποίες γνωρίζει έχουν απειληθεί με βία από το στρατό του Μαχντί για να εξαναγκάσουν τις γυναίκες τους να φοράνε τη μπούργκα. Παρόλα αυτά προσπαθεί να το υποτιμήσει υποστηρίζοντας ότι οι περισσότερες γυναίκες, τουλάχιστον στο νότιο Ιράκ, φορούσαν ούτως ή

άλλως την μπούργκα. Ο Cockburn υποστηρίζει ότι η συμπεριφορά των Σαδριστών απέναντι στις γυναίκες είναι καλύτερη από των Ταλιμπάν. Οι Σαδριστές, μας λέει, υποστηρίζουν «το διαχωρισμό των γυναικών και ανδρών παρά την πλήρη υποταγή των γυναικών όπως οι Ταλιμπάν στο Αφγανιστάν». Ο Cockburn αγνοεί απόλυτα τις αυστηρές τιμωρίες που απονέμονται ιδιαίτερα στις γυναίκες από τους Σαδριστές. Στην πραγματικότητα χάφτει όλους τους ισχυρισμούς των ερωτηθέντων Σαδριστών ότι, όσον αφορά στις γυναίκες, τα δικαστήρια των Σαδριστών απλώς «άκουγαν τα παράπονα των γυναικών και υποστήριζαν τα δικαιώματά τους ιδιαίτερα στο θέμα των διαζυγίων και την επιμέλεια του παιδιού».

Όμως, παρόλο που προσπαθεί να υποτιμήσει και να αποφύγει τον αντιδραστικό και καταπιεστικό χαρακτήρα του κινήματος των Σαδριστών, ιδιαίτερα όσον αφορά τις γυναίκες, ο Cockburn δεν προσπαθεί να αρνηθεί την ανάμειξη του στρατού του Μαχντί σε θρησκευτικές δολοφονίες. Πράγματι, προσφέρει πολλές αποδείξεις γι' αυτό. Στο πρώτο κεφάλαιο, αφού διηγείται πώς παραλίγο να σκοτωθεί σε ένα σημείο ελέγχου του στρατού του Μαχντί και σώθηκε μόνο από τη σβέλτη σκέψη του οδηγού του και το ιρλανδικό του διαβατήριό, μας λέει πώς:

Οι Ιρακινοί άρχισαν να κουβαλάνε δυο σύνολα εγγράφων ταυτότητας, μια που έδειχνε ότι είναι Σουνίτες και μια ότι είναι Σίιτες. Τα ψεύτικα χαρτιά απέφευγαν ονόματα που εντοπίζονταν εύκολα ως σουνίτικα όπως «Ομάρ» και «Οθμάν». Τα σημεία ελέγχου των σιτών άρχισαν να κάνουν θεολογικές εξετάσεις να δουν αν κάποιος από αυτούς που κουβαλούσε σίιτικα χαρτιά γνώριζε πράγματι το σίιτικο τελετουργικό ή ήταν κάποιος Σουνίτης μεταμφιεσμένος. Πολλοί από αυτούς τους επικίνδυνους νεαρούς που επάνδρωναν τα σημεία ελέγχου έρχονταν από την πόλη Σαντρ και ανήκαν ή ισχυρίζονταν ότι ανήκαν στο στρατό του Μαχντί.

Αργότερα, στο βιβλίο του ο Cockburn περιγράφει ζωντανά τον τρόμο που είχαν ενσταλλάξει στους Σουνίτες της Βαγδάτης οι **ομάδες θανάτου του στρατού του Μαχντί** κατά τη θρησκευτική εκκαθάριση του 2006. Επιπλέον, ο Cockburn μας δίνει αυτό που ο ίδιος περιγράφει ως «πειστική απολογία» των επιχειρήσεων των ομάδων θανάτου των Σαδριστών κατά την περίοδο αυτή από ένα πρώην μέλος του στρατού του Μαχντί και αυτό-ομολογούμενο αρχηγό ομάδας θανάτου, τον Abu Kamael:

Για το γενικό στόχο της εκστρατείας ο Kamael παραδέχεται: «Ήταν πολύ απλό, εκκαθαρίζαμε εθνοτικά. Οποιοσδήποτε Σουνίτης ήταν ένοχος: όποιος λεγόταν Ομάρ, Οθμάν, Ζαγιέντ, Σουφιάν ή κάτι τέτοιο θα πέθαινε. Αυτά ήταν σουνίτικα ονόματα και πέθαινες ανάλογα με την ταυτότητα.

Ο Muqtada Al-Sadr έχει επανειλημμένα αρνηθεί ότι έχει οποιαδήποτε σχέση με θρησκευτικές εκκαθαρίσεις και ομάδες θανάτου. Έχει υποστηρίξει ότι οι ομάδες θανάτου είναι είτε άτακτα στοιχεία, που έχουν υπερβεί τις διαταγές του να στοχεύουν μόνο τους Σουνίτες που ενεργά συμμετέχουν σε επιθέσεις σε σίιτικές περιοχές, είτε συνεργάτες με τις δυνάμεις κατοχής ή αρχαιότερους πρώην Μπααθιστές, ή απατεώνες που στοχεύουν να δυσφημίσουν το στρατό του Μαχντί.

Όμως, ακόμη και ο Cockburn δεν είναι πεπεισμένος από αυτούς τους ισχυρισμούς. Στο δέκατο κεφάλαιο όπου περιγράφει τη δολοφονία του πρεσβύτερου Σίιτη κληρικού Sayyid Majid al-Khoel λίγο μετά την πτώση του Χουσεΐν και τις προσπάθειες του Muqtada Al-Sadr να αρνηθεί ότι οι υποστηρικτές του είχαν οποιαδήποτε σχέση με αυτό, ο Cockburn αναφέρει: «Όπως ανακάλυψα σε ένα σημείο ελέγχου του Μαχντί ένα χρόνο αργότερα στην Kufa, το κίνημα του Sadr έχει πολλούς βίαιους νεαρούς πιστούς στον Muqtada, αλλά χαλαρά υπό τον έλεγχό του. Ήταν μια βολική δικαιολογία για τους Σαντριστές τα επόμενα χρόνια ότι δεν ήταν υπεύθυνοι για μεγάλο μέρος από τη βία που γινόταν στο όνομά τους.»

Και στο συμπερασματικό κεφάλαιο αναφερόμενος στη θρησκευτική εκκαθάριση που ακολούθησε το βομβαρδισμό του τζαμιού στη Σαμάρρα, ο Cockburn παρατηρεί: «η δικαιολογία ότι υπήρχαν «άτακτα στοιχεία» μεταξύ των στρατιωτών που εκτελούσαν τη σφαγή δεν είναι πειστική, καθώς η σφαγή ήταν πολύ εκτεταμένη και πολύ οργανωμένη για να είναι δουλειά μερικών μόνο περιθωριακών στοιχείων.»

Αλλά παρόλο που αποδέχεται ότι ο Muqtada Al-Sadr δεν μπορεί να ξεφύγει από την ευθύνη του για όλες τις θηριωδίες που γίνονταν στο όνομά του, ο Cockburn είναι έτοιμος να του τις δικαιολογήσει. Εξάλλου, για τον Cockburn, ο Muqtada Al-Sadr με τη μαζική του βάση σε αυτό που ονομάζει «κατώτερη τάξη» της

Βαγδάτης, είναι ο πραγματικός ηγέτης των χρόνια καταπιεσμένων Σιιτών. Ως εκ τούτου, οι θηριωδίες που γίνονται από τους Σαδριστές πρέπει να νοηθούν ως το αποτέλεσμα δίκαιης οργής των καταπιεσμένων. Αλλά, όπως μπορούμε τώρα να δούμε, παίρνοντας μια τέτοια θέση για τον Muqtada Al-Sadr και τη φύση του κινήματος των Σαδριστών, ο Cockburn έχει δεχτεί άκριτα τους μύθους των Σαδριστών συγκεκριμένα και του σιιτικού πολιτικού Ισλάμ γενικότερα. Έτσι, ο Cockburn, με όλη την επιφανειακή κριτική και σκεπτικισμό του, δεν καταλήγει σε κάτι περισσότερο από έναν απολογητή του Muqtada Al-Sadr.

Μύθοι και θρύλοι:

Στο δεύτερο κεφάλαιο του βιβλίου του – με τον τίτλο Οι Σίιτες του Ιράκ – ο Cockburn εξιστορεί πώς μέρες μετά την πτώση του καθεστώτος του Χουσεΐν, «ένα εκατομμύριο» Ιρακινοί Σίιτες από το κεντρικό και νότιο Ιράκ απάντησαν στο κάλεσμα του Muqtada Al-Sadr να κάνουν **μαζικό προσκύνημα στην ιερή πόλη Κερμπάλα** για να τιμήσουν την μνήμη της επετείου του μαρτυρίου του Ιμάμ Χουσεΐν. Αυτό το μαζικό προσκύνημα, που για αρκετά χρόνια είχε απαγορευτεί από τον Σ. Χουσεΐν, αποδείχτηκε μια αποφασιστική στιγμή για την άνοδο του Muqtada Al-Sadr. Πρώτον, έδινε μια έγκαιρη αυκαιρία για την αναγέννηση και κινητοποίηση του κινήματος των Σαδριστών, το οποίο για πολύ καιρό είχε παραμείνει αδρανές από τη δολοφονία του πατέρα του Muqtada Al-Sadr και των δυο μεγαλύτερων αδερφών του το 1999. Δεύτερον, με τους περισσότερους πολιτικούς και θρησκευτικούς ηγέτες των Σιιτών να μην έχουν επιστρέψει από την εξορία ακόμα, εκτίναξε τον Muqtada Al-Sadr από έναν μάλλον αφανή νεαρό κληρικό σε προεξέχουσα εθνική προσωπικότητα.

Προκειμένου να εξηγήσει τη συμβολική σημασία του καλέσματος του Muqtada Al-Sadr για το μαζικό αυτό προσκύνημα για τους ευσεβείς Σίιτες του Ιράκ, ο Cockburn ανατρέπει στο να εξηγήσει τη **σημασία του μαρτυρίου του Ιμάμ Χουσεΐν στη μάχη του Κερμπάλα το 680πχ για το Σιιτικό Ισλάμ**. Η εξήγηση αυτή χρησιμεύει στον Cockburn ως εναρκτήριο σημείο για να παρουσιάσει αυτό που ο ίδιος περιγράφει ως η «πολύπλοκη» και «πλούσια» ιστορία των Σιιτών του Ιράκ. Για τον Cockburn αυτή η «ιστορία των Σιιτών του Ιράκ» είναι απαραίτητη για την κατανόηση της σημερινής πολιτικής κατάστασης του Ιράκ. Και είναι η αποτυχία της κατανόησης αυτής της «ιστορίας» που, για τον Cockburn, είναι η πηγή των προβλημάτων που έχουν αντιμετωπίσει η Αμερικανοί κατά τη διάρκεια της κατοχής.

Δυστυχώς, όσο πολύπλοκη και πλούσια ιστορία και αν έχουν οι Σίιτες του Ιράκ, αυτό που μας παρουσιάζει ο Cockburn σε μια εξιστόρηση που πιάνει πάνω από το 1/3 του βιβλίου του είναι σχετικά φτωχό – πρόκειται περισσότερο για μύθους παρά για ιστορία. Στιγμιαία σκέφτεται ότι είναι επικίνδυνο να διαβάζει κανείς την ιστορία πηγαίνοντας προς τα πίσω, αλλά αυτό ακριβώς είναι που ο ίδιος κάνει στο βιβλίο του. Πράγματι αυτό που ο Cockburn κάνει είναι να αναμασά τους μύθους των σαδριστών που κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεών του κατάπινε αμάσητους. Ο Cockburn **σχετίζει, με αρκετές λεπτομέρειες, τους θρύλους που περιστοιχίζουν την οικογενειακή έριδα που καλλιεργήθηκε κατά τη μάχη του Κερμπάλα με το ακολουθούμενο σχίσμα ανάμεσα στο Σιιτικό και Σουνίτικο Ισλάμ**. Κάνοντάς το αυτό, ο Cockburn μας προσφέρει μια πολύτιμη επίγνωση στο γιατί το Σιιτικό Ισλάμ θεωρείται από τους Σαδριστές και από άλλους σαν μια θρησκεία ηρωικής αντίστασης των φτωχών και καταπιεσμένων, και συνεπώς γιατί το Σουνίτικο Ισλάμ φαίνεται να είναι η θρησκεία των καταπιεστών. Αλλά, με το να συσχετίζει αυτό το μύθο άκριτα, ο Cockburn ολισθαίνει στο να δεχτεί σιωπηρά αυτή την σύλληψη ως αληθινή. Έχει σημασία πως ο Cockburn ούτε εκθέτει τη Σουνίτικη πλευρά της ιστορίας ούτε τοποθετεί το επεισόδιο στο ιστορικό του πλαίσιο.

Φυσικά, το Σιιτικό Ισλάμ απέχει πολύ από το να είναι η μόνη θρησκεία που εξυψώνει τους φτωχούς και καταπιεσμένους. Ο χριστιανισμός είναι άλλη μια. Αλλά, όπως γνωρίζουμε από την ιστορία του χριστιανισμού, η θρησκείες που εξυψώνουν τη φτώχεια και υπόσχονται λύτρωση μέσω της επιστροφής ενός Μεσσία στο μακρινό μέλλον – που στην περίπτωση του Σιιτικού Ισλάμ θα συμβεί με την επιστροφή του 12ου ιμάμη, του Muhammad al-Mahdi – συνήθως χρησιμεύουν στο να εμψύχουν την παραίτηση/υποταγή στους φτωχούς και καταπιεσμένους. Προκειμένου να εξηγήσει την ιστορική κυριαρχία της «ησυχαστικής» και απολίτικης παράδοσής του, ο Cockburn είναι υποχρεωμένος να παραδεχτεί ότι για ένα μεγάλο κομμάτι της ιστορίας του το Σιιτικό Ισλάμ στο Ιράκ έχει χρησιμεύσει στο να συμβιβάζει τους φτωχούς και καταπιεσμένους με τη μοίρα τους. Αλλά, αυτό που αποφεύγει ο Cockburn να παραδεχτεί, είναι ότι, ως τέτοιο, **το Σιιτικό Ισλάμ στο Ιράκ και οπουδήποτε αλλού μπορεί να ισχυρίζεται ότι είναι η**

Θρησκεία των φτωχών και καταπιεσμένων αλλά είναι εξίσου και μια θρησκεία των πλούσιων και δυνατών. Πράγματι, όπως ακριβώς οι επίσκοποι και καρδινάλιοι της χριστιανικής Εκκλησίας, έτσι και η κληρική ιεραρχία του Σιιτικού Ισλάμ – η marji'ya – αντλείται από πλούσιες και ισχυρές οικογένειες και έχει υπάρξει παραδοσιακά ένα αναπόσπαστο κομμάτι των δεσπόζουσων τάξεων.

Έχοντας συσχετίσει τους μύθους της μάχης του Κερμπάλα λεπτομερώς, ο Cockburn σχολιάζει τα επόμενα 1300 σε λίγο περισσότερο από μια σελίδα. Από εδώ και πέρα η υπόλοιπη έκθεση του Cockburn για την ιστορία των Σιιτών στο Ιράκ γίνεται κάτι λίγο περισσότερο από μια γενεαλογία του Muqtada Al-Sadr. Όπως όλες οι μεγάλες οικογένειες αυτού που ο ίδιος ο Cockburn ονομάζει «αριστοκρατία του κλήρου», και η οικογένεια Sadr ισχυρίζεται ότι έχει ευθεία καταγωγή από τον προφήτη Muhammad. Όμως, ο πρώτος από την οικογένεια Sadr για τον οποίο μπορεί να μας πει αρκετά ο Cockburn είναι ο **Sayyid Muhammad al-Sadr, ο οποίος, όπως λέγεται, έπαιξε σημαντικό ρόλο στην εξέγερση των Σιιτών ενάντια στην Βρετανική κυριαρχία το 1920.**

Ωστόσο, αυτό που ο Cockburn δεν λέει, είναι ότι **μετά την καταστολή αυτής της εξέγερσης οι Βρετανοί προσπάθησαν να διατηρήσουν την κυριαρχία τους στο Ιράκ ανανεώνοντας τις προσπάθειές τους στο να στυλώσουν τις παραδοσιακές δεσπόζουσες τάξεις.** Στο νότιο Ιράκ, αυτό περιλάμβανε τους φυλετικούς ηγέτες, οι οποίοι γρήγορα μεταμορφώθηκαν σε αρπακτικούς γαιοκτήμονες, εμπόρους και δανειοδότες. Ως αποτέλεσμα, αυτές οι κυρίαρχες τάξεις, συμπεριλαμβανομένων και ηγετικών οικογενειών της «αριστοκρατίας του κλήρου», έγιναν ένα αναπόσπαστο κομμάτι της φιλο-Βρετανικής δεσπόζουσας τάξης στο Ιράκ υπό την κυριαρχία του Βασιλιά Φαισάλ. Πράγματι, όπως ο ίδιος ο Cockburn αφήνει να του ξεφύγει, **ο Sayyid Muhammad al-Sadr «έγινε ένας μακροχρόνιος πρόεδρος της Συγκλήτου και για λίγο πρωθυπουργός το 1948».**

Η δεκαετία του 1950 είδε μια γρήγορη άνοδο του Κομμουνιστικού Κόμματος του Ιράκ, το οποίο συνένωνε άκληρους χωρικούς, την αυξανόμενη εργατική τάξη και τις επαγγελματικές μεσαίες τάξεις. Το Κ.Κ. έπαιξε έναν κεντρικό ρόλο στην επανάσταση του 1958 που έριξε το καθεστώς του βασιλιά Φαισάλ και έδωσε τους φιλοβρετανούς αξιωματούχους της παλιάς ηγετικής τάξης. Ο Cockburn ισχυρίζεται ότι, επειδή το μεγαλύτερο κομμάτι του Κ.Κ ήταν Σίιτες, ότι επρόκειτο για μια Σιιτική επανάσταση! Αντίστοιχα, επειδή η πλειοψηφία των αξιωματικών του Ιρακινού στρατού ήταν Σουνίτες, τότε τα μεταγενέστερα πραξικοπήματα που οδήγησαν στην εγκαθίδρυση του καθεστώτος των Μπααθιστών, ήταν στην ουσία μια αντεπανάσταση των Σουνιτών.

Αυτά είναι παραλογισμοί. Πρώτον, ο ισχυρισμός του Cockburn ότι η επανάσταση του 1958 ήταν μια Σιιτική επανάσταση, είναι σαν να ισχυρίζεσαι ότι η Γαλλική Επανάσταση ήταν μια επανάσταση των Καθολικών καθώς η πλειοψηφία των sans-culottes τύχαινε να είναι καθολικοί. Δεύτερον, **η επανάσταση του 1958 ξεκίνησε από ένα πραξικόπημα αξιωματικών.** Τρίτον, στις επακόλουθες εξεγέρσεις που σάρωσαν μεγάλο μέρος του νότιου Ιράκ οι Σίιτες αγρότες ξεκάθαρα ένοιωθαν λίγες τύψεις όταν λίντσαραν μαζικά τους Σίιτες γαιοκτήμονες. Τέταρτον, παρόλο που επρόκειτο να καταρτιστεί δυσανάλογα από Σουνίτες αξιωματούχους, το καθεστώς των Μπααθιστών απείχε πολύ από το να είναι καθαρά Σουνίτικο.

Η επανάσταση του 1958 ήταν μια εθνικιστική και αντιιμπεριαλιστική επανάσταση, η οποία, με το να διώξει τις παλιές αντιδραστικές παρατάξεις της παλιάς άρχουσας τάξης που είχαν συμμαχήσει με τον Βρετανικό ιμπεριαλισμό, προσπάθησε να ιδρύσει ένα μοντέρνο και κοσμικό Ιράκ. Η ακόλουθη αντεπανάσταση που εγκαθίδρυσε το καθεστώς των Μπααθιστών, ήταν μια αντεπανάσταση που ξεπήδησε από την ίδια την επανάσταση. Ήταν μια αντεπανάσταση που έγινε για να ελέγξει την αυξανόμενη δύναμη τόσο του Κ.Κ όσο και της εργατικής τάξης, όχι για να αποκαταστήσει την παλιά τάξη, και ως τέτοια δεσμεύτηκε στο να εγκαθιδρύσει ένα μοντέρνο και κοσμικό Ιράκ.

Για τα απομεινάρια της παλιάς δεσπόζουσας τάξης η θρησκευτική πίστη απέκτησε μια νέα σημασία ως το πρωταρχικό μέσο με το οποίο θα παρέμεναν ενωμένοι ως τάξη. Οι περισσότερες από τις παλιές ηγετικές τάξεις κοίταζαν να κρατήσουν τα κεφάλια τους χαμηλά, να κοιτάνε τη δουλειά τους και να προσαρμοστούν στη νέα πολιτική τάξη πραγμάτων. Αυτό αντανakλούταν στη συνεχιζόμενη υπεροχή των «ησυχαστικών» παραδόσεων των marji'ya. Λίγοι, ωστόσο, προσπάθησαν να αντιταχθούν στη νέα τάξη με το να συναθροιστούν πίσω από το Κόμμα του Dawa. **Το κόμμα αυτό (Ντάουα σημαίνει «κάλεσμα στο**

Ισλάμ») ιδρύθηκε λίγο πριν την επανάσταση του 1958 ως ένα πολιτικό κόμμα που στηριζόταν στον Σιιτικό Ισλαμισμό και που θα προσπαθούσε να αναστρέψει την αυξανόμενη δύναμη του κοσμικισμού στο Ιράκ. Δυο επιφανείς οικογένειες της σιιτικής ιερατικής αριστοκρατίας έπαιξαν πρωταρχικό ρόλο στην ίδρυση αυτού του κόμματος: η οικογένεια Sadr, η οποία τώρα ηγούταν από τον γιο του Sayyid Muhammad al-Sadr, τον Muhammad Baqir al-Sadr, και η οικογένεια Χακίμ.

Με το να συγκεντρώνεται σχεδόν αποκλειστικά στις μικροπρεπείς ίντριγκες μέσα στο Κόμμα του Ντάουα στην έκθεσή του των '60 και '70, ο Cockburn δίνει την εντύπωση ότι ήταν οι κύριοι αντίπαλοι του καθεστώτος των Μπααθιστών. Αλλά, όπως κατά καιρούς παραδέχεται ο Cockburn, κατά την περίοδο αυτή το Ιράκ είχε γίνει τόσο πολιτικά όσο και κοινωνικά μια κυρίαρχα κοσμική κοινωνία. Οι κύριες ανταγωνιστικές πολιτικές ιδεολογίες ήταν αυτές των κοσμικών Κούρδικων Εθνικιστικών κομμάτων, το κοσμικό Κ.Κ και ο κοσμικός παναραβικός εθνικισμός των Μπααθιστών. Το κόμμα του Ντάουα έκανε μικρές προόδους στο να χτίσει μια δημοφιλή βάση μεταξύ ενός αυξανόμενου κοσμικού πληθυσμού και παρέμενε μια περιθωριοποιημένη και σε μεγάλο βαθμό άνευ σημασίας πολιτική δύναμη.

Ήταν μόλις στα τέλη του '70 όταν το Ντάουα κέρδισε πολιτική δύναμη ως «αντιπολίτευση» στο καθεστώς των Μπααθιστών, αλλά και τότε αυτό είχε περισσότερο να κάνει με την πρακτική του Σ. Χουσεΐν παρά με κάποια επιτυχία του κόμματος στο να χτίσει κάποιο μαζικό κίνημα. **Ακολουθώντας την ανατροπή των Σουνιτών, ο Χουσεΐν είδε την ευκαιρία να εκμεταλλευτεί την αδυναμία του Ιράν για να κηρύξει πόλεμο. Πολλές από τις ηγετικές οικογένειες της majli'ya στο Ιράκ ήταν Ιρανές όπως και πολλές αντίστοιχες οικογένειες στο Ιράν ήταν Ιρακινές.** Κατά συνέπεια, η Ντάουα φαινόταν ότι μπορούσε να έχει στενές σχέσεις με τον Khomeini και το θεοκρατικό του καθεστώς που σταθεροποιούσε την εξουσία του στο Ιράν. Ως κομμάτι της προσπάθειας του να ξυπνήσει αντιραϊκά συναισθήματα, ο Χουσεΐν υποστήριξε ότι το Ντάουα ήταν δούρειος ίππος του ιρανικού καθεστώτος που απειλούσε σοβαρά το Ιράκ. Το 1980, λίγο αφότου ξεκίνησε τον πόλεμο ενάντια στο Ιράν, ο Χουσεΐν δολοφόνησε τον Sadr. Το Ντάουα διαλύθηκε, με πολλά από τα μέλη του να φεύγουν στην εξορία.

Ο επακόλουθος πόλεμος ανάμεσα σε Ιράν και Ιράκ παρουσιάζει ένα πρόβλημα για τον Cockburn. Αν, όπως επιμένει, η θρησκευτική ταυτότητα των Ιρακινών ήταν τόσο σημαντική, γιατί οι χρόνια καταπιεσμένοι Σιίτες του νότιου Ιράν δεν ξεγέρθηκαν για να υποστηρίξουν τη «Σιιτική επανάσταση» στο γειτονικό Ιράν? Επιπλέον, δεδομένου ότι πολλοί από τους χαμηλόβαθμους στρατιώτες του Ιράκ ήταν Σιίτες, γιατί συνέχισαν να πολεμούν τους ομόθρησκούς τους για 8 ολόκληρα χρόνια? Η κύρια εξήγηση του Cockburn είναι ότι οι Σιίτες φοβόντουσαν τη σκληρή καταστολή αν στασίαζαν. Πράγματι, αυτό φαίνεται να υποστηρίζει ο Cockburn με αυτό που ονομάζει «Σιιτική» εξέγερση στο νότιο Ιράκ, πράγμα που συνέβη μετά την αμερικανική εισβολή στο Ιράκ το 1991, όταν φαινόταν ότι η κατασταλτική λαβή του μπααθικού καθεστώτος είχε επιτέλους σπάσει.

Αλλά, αξιοσημείωτο είναι ότι ο Cockburn αδυνατεί να μας προσφέρει αρκετά για να τεκμηριώσει τον ισχυρισμό του ότι η εξέγερση στο νότιο Ιράκ, η οποία ξεπήδησε από μια ανταρσία ιρακινών στρατιωτών που το έσκασαν στο Kuwait, ήταν περισσότερο μια Σιιτική εξέγερση παρά μια γενική εξέγερση ενάντια στο καθεστώς. Πράγματι, όπως και ο ίδιος δείχνει, καλέσματα από πρεσβύτερους Σιίτες κληρικούς για σεβασμό της περιουσίας και εγκαθίδρυση του ισλαμικών συμβουλίων αγνοούνταν σε πολύ μεγάλο βαθμό. **Μόνο μετά την εισβολή του 1991 είναι που το πολιτικό Ισλάμ αρχίζει να κερδίζει έδαφος στο Ιράκ. Και ίσως, κατά ειρωνεία, αυτή η πρόοδος του πολιτικού Ισλάμ υπήρξε μέχρι κάποιο βαθμό χάρη στα σχέδια του ίδιου του Σ. Χουσεΐν.** Όπως δείχνει ο Cockburn, μετά τον Ιρανό-Ιρακινό πόλεμο, με την παναραβική εθνικιστική ιδεολογία του κόμματος των Μπααθιστών αρκετά απαξιωμένη, ο Χουσεΐν επέστρεψε όλο και περισσότερο στη θρησκεία ως ιδεολογικό στήριγμα του καθεστώτος του. «Ο Θεός είναι μεγάλος» χαρακτήριζε στα αραβικά στην εθνική σημαία και, μετά την εισβολή των ΗΠΑ, ο Χουσεΐν υποσχέθηκε να χτίσει «εκατό» άλλα τζαμιά. Αλλά ίσως ακόμη πιο σημαντικό είναι ότι ο Χουσεΐν προωθούσε τον Muhammad Sadiq al-Sadr (Sadr II) – ο οποίος ήταν ο γαμπρός του Sadr I και πατέρας του Muqtada al-Sadr – ως ηγέτη Σιίτη κληρικό με σκοπό να δημιουργήσει μια πολιτιστική ανάσταση του Ισλάμ στο Ιράκ.

Μετά τον μακροχρόνιο πόλεμο με το Ιράν, τον βομβαρδισμό και την εισβολή των ΗΠΑ και την επιβολή τιμωρητικών οικονομικών κυρώσεων η οικονομική κατάσταση του άλλοτε σχετικά ευημερούντος Ιράκ είχε

γίνει απελπιστική κατά τη δεκαετία του '90. Ο Cockburn υποστηρίζει ότι, με τον παναραβισμό και το σοσιαλισμό να έχουν σε μεγάλο βαθμό απαξιωθεί, τέτοιες συνθήκες αποδείχθηκαν ιδιαίτερα γόνιμες για την αναγέννηση του Ισλάμ, κυρίως ανάμεσα στις νέες γενιές των φτωχών και καταπιεσμένων. Κατά συνέπεια, με την υποστήριξη και τη γενναιόδωρη χρηματοδότηση από το κράτος, ο Sadr II μπόρεσε να χτίσει τόσο μια αποτελεσματική οργάνωση όσο και μια ουσιαστική λαϊκή βάση. Αυτή είναι κατά βάση η κατάσταση μέσα στην οποία έγινε σήμερα γνωστή ως η Πόλη του Sadr στην ανατολική Βαγδάτη, η οποία έγινε η κύρια βάση του Σαδριστικού κινήματος.

Για πολλούς Νταουαϊστές που είχαν εξοριστεί, ο Sadr II είχε ξεπουληθεί. Τους φαινόταν ως προδότης και, ίσως αρκετά σωστά, ως συνεργάτης με το καθεστώς του Χουσεΐν. Οι Σαδριστές, όπως μας λέει ο Cockburn, υποστηρίζουν, βλέποντας τα πράγματα εκ των υστέρων, ότι ο Sadr II στην πραγματικότητα ξεγέλασε τον Χουσεΐν για να του επιτρέψει να ιδρύσει το κίνημα των Σαδριστών υπό το πρόσχημα ότι ήταν ένα πολιτιστικό κίνημα. Παρόλ' αυτά, ο Sadr II υπέστηκε την τύχη όλων των συνεργατών με το Μπααθικό καθεστώς. Το 1999 ο Χουσεΐν τον δολοφόνησε μαζί με τους δύο μεγαλύτερους γιους του. Αυτό «αποκεφάλισε» αποτελεσματικά το κίνημα των Σαδριστών. Αν ο Sadr II εξαπατούσε τον Χουσεΐν, ήταν μια εξαπάτηση που μόνο με τη βοήθεια της εισβολής των ΗΠΑ έδωσε καρπούς.

Όπως έχουμε δει, η προσπάθεια του Cockburn να παρουσιάσει το κίνημα των Σαδριστών ως αντιπροσωπευτικό μιας μακρόχρονης πάλης των φτωχών Σιτών ενάντια στην καταπίεση των Σουνιτών, απλώς δεν στέκει. Η οικογένεια των Sadr ήταν μέρος της παλιάς παραδοσιακής δεσπόζουσας τάξης και ως τέτοια υπήρξε συνεργάτης με τον βρετανικό ιμπεριαλισμό. Παρά το ότι ο Sadr I υπήρξε σκληρός πολέμιος του μπααθικού καθεστώτος, ήταν σε μεγάλο βαθμό άσχετος με τη συνέχεια. Ο διάδοχός του έχτισε το κίνημα των Σαδριστών σε συνεργασία με τον Χουσεΐν. Τώρα θα δούμε μέχρι ποιο βαθμό ο Muqtada al-Sadr ήταν συνεργάτης του αμερικανικού ιμπεριαλισμού.

Muqtada al-Sadr, Ιρακινός εθνικισμός και η «αντίσταση»

Πατριωτισμός: Το τελευταίο καταφύγιο ενός καθάρματος;

Έχει υποστηριχθεί ότι ο Muqtada al-Sadr αποκαλεί τον εαυτό του πρώτα απ' όλα Ιρακινό, κατά δεύτερον Άραβα και μόνο κατά τρίτον Σίιτη. Σίγουρα, ο Muqtada al-Sadr έχει επιδιώξει να παρουσιάσει τον εαυτό του ως έναν Ιρακινό εθνικιστή που έχει επίμονα αντιταχθεί στην ξένη παρέμβαση στο Ιράκ, όχι μόνο από τις συμμαχικές με τις ΗΠΑ δυνάμεις, αλλά επίσης και από τους διεθνείς μαχητές της Τζιχάντ της Αλ Κάιντα και από την παρέμβαση του Ιράν. Οι εθνικιστικοί ισχυρισμοί του Muqtada al-Sadr έχουν υπάρξει σημαντικοί όχι μόνο για τον καθορισμό της ξεχωριστής ταυτότητας του κινήματος των Σαδριστών, αλλά και για τις προσπάθειές του να απευθύνεται στους Ιρακινούς εκτός από τη σχετικά μικρή λαϊκή του βάση.

Ο ισχυρισμός του Muqtada al-Sadr ότι είναι εθνικιστής ήταν ένα ζωτικό κομμάτι της ανταπάντησής του στις κατηγορίες των εχθρών του μέσα από το UIA ότι ο πατέρας του υπήρξε συνεργάτης με τον Χουσεΐν. Όχι μόνο μπορεί να απαντήσει ότι η οικογένειά του είχε το κουράγιο να μείνει στο Ιράκ, ενώ οι Σίιτες αντίπαλοί του κατέφυγαν στην άνεση και ασφάλεια της εξορίας, αλλά μπορεί να ποντάρει και στις στενές σχέσεις που πολλοί από τους αντιπάλους του μέσα στο UIA έχουν με το Ιράν. Αυτό είναι ιδιαίτερα αληθινό για τους χειρότερους εχθρούς του Muqtada al-Sadr, το Ανώτατο Συμβούλιο για την Ισλαμική Επανάσταση στο Ιράκ (SCIRI). Το SCIRI δημιουργήθηκε ως μια αποσχισθείσα από το Ντάουα φατρία από υποστηρικτές της οικογένειας Χακίμ με βάση το Ιράν το 1980. Υποστηρίχθηκε γενναιόδωρα από το φιλόξενο γι' αυτούς ιρανικό καθεστώς. Πράγματι, η πολιτοφυλακή του – η Badr Brigades – εξασκήθηκε και εξοπλίστηκε από τους Ιρανούς Επαναστατικούς Φρουρούς και πολέμησε στο πλευρό τους κατά τη διάρκεια του Ιρανοϊρακινού πολέμου.

Με το να απεικονίζει τις γνωστές ως «Σουνίτικες αντάρτικες ομάδες» ως εξαρτημένες από τις ξένες δυνάμεις της Αλ Κάιντα, και με το να παρουσιάζει τη Badr Brigades απλώς ως ένα εργαλείο του Ιράν, ο Muqtada al-Sadr μπόρεσε να ισχυριστεί ότι το κίνημα των Σαδριστών και ο στρατός του Μαχντί είναι η μοναδική αληθινή εθνικιστική δύναμη που έχει επανειλημμένα αντιταχθεί στην κατοχή που έχει επιβληθεί

από τις ΗΠΑ τόσο στρατιωτικά όσο και πολιτικά. Το κατά πόσο ο ισχυρισμός αυτός έχει γίνει αποδεκτός στο Ιράκ πέρα από τις γραμμές του κινήματος των Σαδριστών είναι ασαφές. Ο ισχυρισμός του Muqtada al-Sadr ότι το κίνημα των Σαδριστών είναι η πραγματικά εθνικιστική και αντιιμπεριαλιστική δύναμη που αντιμάχεται την αμερικανική κατοχή, έχει κερδίσει σημαντική έλξη στους κόλπους του αντιπολεμικού κινήματος και της αντιιμπεριαλιστικής αριστεράς στη δύση.

Σίγουρα ο Cockburn τρέφει συμπάθεια απέναντι στους εθνικιστικούς και αντιιμπεριαλιστικούς ισχυρισμούς του Muqtada al-Sadr. Παρόλ' αυτά, ο Cockburn αντιμετωπίζει σημαντικά προβλήματα στην υπεράσπισή τους. Πρώτον, όπως ο ίδιος ο Cockburn παραδέχεται, ο Muqtada al-Sadr έχει τους δικούς του συνδέσμους με το ιρανικό καθεστώς. Δεύτερον, αν πράγματι το κίνημα των Σαδριστών αντιτίθεται επανειλημμένα στην αμερικανική κατοχή, γιατί υπήρχαν Σαδριστές υπουργοί στην συνεργατική ιρακινή κυβέρνηση; Τρίτον, αν ο Muqtada al-Sadr είναι τέτοιος εθνικιστής που αντιτίθεται στην αμερικανική κατοχή, γιατί έχει επιτρέψει στον στρατό του Μαχντί να διεξάγει όχι μόνο ένα θρησκευτικό πόλεμο ενάντια στους Σουνίτες αλλά και ενάντια στις σιίτικες αντίπαλές του πολιτοφυλακές;

Πρώτα από όλα, θα εξετάσουμε τη σχέση του Muqtada al-Sadr με το Ιρανικό καθεστώς και στη συνέχεια θα εξετάσουμε τον ισχυρισμό του Cockburn ότι αυτός είναι ένας ενάντια στις θρησκευτικές διαιρέσεις εθνικιστής που αντιτίθεται σταθερά στην κατοχή.

Ο Muqtada al-Sadr και το Ιράν

Πρώτον, ας εξετάσουμε τους συνδέσμους του Muqtada al-Sadr με το Ιράν. Είναι βέβαια αλήθεια, ότι με την αυξανόμενη διπλωματική διαμάχη ανάμεσα σε ΗΠΑ και Ιράν, οι ΗΠΑ έχουν κάνει έντονες προσπάθειες να βρουν αποδεικτικά στοιχεία ότι το Ιράν προμηθεύει όπλα την πολιτοφυλακή του Ιράκ και ιδιαίτερα το στρατό του Μαχντί. Όμως, όπως δείχνει και ο Cockburn, έχουν αποτύχει να βρουν οποιεσδήποτε πειστικές αποδείξεις για μια τέτοια προμήθεια όπλων. Αλλά, δεδομένης της τεράστιας μαύρης αγοράς όπλων στη Μέση Ανατολή, δεν υπάρχει μεγάλη ανάγκη για την ιρανική κυβέρνηση να προμηθεύει άμεσα όπλα. Μπορούν απλώς να δίνουν χρήματα, που είναι πολύ πιο δύσκολο να ξεσκεπάσεις.

Σίγουρα, **το ιρανικό καθεστώς έχει ζωτικό συμφέρον να προωθεί ένα ποσοστό αστάθειας στο Ιράκ.** Ως ένας από τους κύριους αντιπάλους της στην περιοχή, οτιδήποτε διαιρεί και αποδυναμώνει το Ιράκ χρησιμεύει στο να ενισχύεται το Ιράν. Αμεσότερα, με την απειλή που έχει τεθεί στο Ιράν από τις ΗΠΑ, η αστάθεια στο Ιράκ δεσμεύει ένα μεγάλο μέρος του στρατού των ΗΠΑ. Παρόλ' αυτά, είναι επίσης αλήθεια ότι δεν είναι προς το συμφέρον του Ιρανικού καθεστώτος να δει μια απόλυτη πολιτική αποσύνθεση του Ιράκ. Αυτό, αναπόφευκτα θα δημιουργούσε ένα πολιτικό κενό το οποίο αναπόφευκτα θα έφερνε άλλες δυνάμεις στην περιοχή – όπως η Σαουδική Αραβία, η Τουρκία και η Συρία - με απρόβλεπτες συνέπειες. Ως αποτέλεσμα, το ιρανικό καθεστώς παίζει ένα περίπλοκο παιχνίδι. Εξάγοντας την επιρροή του στο Ιράκ, ιδιαίτερα μέσω των Σιιτικών κομμάτων και των πολιτοφυλακών τους, το ιρανικό καθεστώς προσπαθεί να κάνει τον εαυτό του απαραίτητο για οποιονδήποτε χρόνιο διακανονισμό που θα επέτρεπε στις ΗΠΑ να αποσυρθούν από το Ιράκ. Έτσι, η επιρροή στο Ιράκ, δίνει στο ιρανικό καθεστώς μια πολύτιμη διαπραγματευτική θέση απέναντι στις ΗΠΑ.

Από όλα τα σιιτικά κόμματα, το SCIRI είναι αυτό με τους ισχυρότερους δεσμούς με το ιρανικό καθεστώς. Παρόλ' αυτά, δεν είναι απλά όργανα της Τεχεράνης. Το SCIRI έχει κοιτάξει πώς να σπρώξει τους Ιρανούς ενάντια στις ΗΠΑ. Πράγματι, από όλα τα σιιτικά κόμματα, το SCIRI υπήρξε το πιο φιλόξενο για τις ΗΠΑ. Ως αποτέλεσμα, το διπρόσωπο SCIRI φαίνεται να είναι εναλλάξ τόσο φιλο-ιρανικό όσο και φιλο-αμερικανικό. Το ιρανικό καθεστώς έπρεπε έτσι να αντισταθμίσει τα στοιχήματά του. Όπως ένας «έμπειρος Σιίτης Ιρακινός» σχολιαστής είπε στον Cockburn «είναι αδύνατο να αντιταχθείς στο **Ιράν γιατί αυτό είναι που πληρώνει όλα τα φιλο-ιρανικά κόμματα – και το ίδιο πληρώνει και όλα τα αντι-ιρανικά κόμματα**».

Ο Muqtada al-Sadr ως ηγέτης των Σιιτών με σημαντική λαϊκή βάση και μια εξάισια πολιτοφυλακή, θα φαινόταν ο ιδανικός υποψήφιος για να είναι σύμμαχος του ιρανικού καθεστώτος. Αλλά, ήταν ο Muqtada al-Sadr πρόθυμος να δεχτεί την ιρανική υποστήριξη; Παρόλο που ισχυρίζεται ότι αντιτίθεται στην παρέμβαση του Ιράν στο Ιράκ, έχει δείξει ότι απέχει πολύ από το να είναι εχθρικός απέναντι στο σιιτικό καθεστώς του

Ιράν. Όπως μας λέει ο Cockburn, τον Ιούνιο του 2003 ο Muqtada al-Sadr πήγε στο Ιράν και συναντήθηκε με τον ανώτατο ηγέτη του Ayatollah Khameni, και, σύμφωνα με πληροφορίες, με τον Qasim Suleimani, τον διοικητή του Qods Brigade (ένα ειδικό τμήμα εξωτερικού του τμήματος πληροφοριών των Ιρανών Επαναστατικών Φρουρών). Για τον Cockburn, η ίδρυση εγκάρδιων σχέσεων με την Τεχεράνη τη χρονική αυτή στιγμή αποτελεί απόδειξη της οξύνοιας του Muqtada al-Sadr ως πολιτικού. Αλλά όπως παραδέχεται αργότερα ο Cockburn **«το Ιράν προσέφερε ένα χρήσιμο ασφαλές καταφύγιο και μια πιθανή πηγή προμηθειών καθώς και χρήματα για τον εκκολλαπτόμενο στρατό του Μαχντί»**. Αξιοποίησε αργότερα ο Muqtada al-Sadr αυτές τις ιρανικές προμήθειες και τα χρήματα;

Ο Cockburn προσπαθεί να ξεγλιστρήσει από αυτή την ερώτηση. Παρόλο που επιμένει ότι η ιρανική υποστήριξη είναι στο μεγαλύτερο μέρος της θεωρία συνωμοσίας που προπαγανδίζεται από τους αντιπάλους του al-Sadr, ο Cockburn τελικά παραδέχεται ότι μετά το 2005 ο στρατός του Μαχντί άρχισε πράγματι να δέχεται ουσιαστική υλική υποστήριξη από το Ιράν. Ο Cockburn προσπαθεί να το προσπεράσει αυτό λέγοντας ότι η αποδοχή αυτού του υλικού ήταν δουλειά κάποιων που είχαν διεισδύσει και βρήκε αντίθετο τον Muqtada al-Sadr. Αλλά, στο τέλος ο Cockburn φαίνεται να μην πιστεύει αυτή τη δικαιολογία. Κατά συνέπεια, ως τελευταία γραμμή άμυνας, ο Cockburn κατηγορεί τους Αμερικανούς ότι οδήγησαν τον Muqtada al-Sadr στην αγκαλιά του ιρανικού καθεστώτος.

Η «προδοσία της αντίστασης» από τον Muqtada al-Sadr: Θρησκευτικός σεχταρισμός και συνεργασία

Άσχετα με το ποιες μπορεί να είναι οι διασυνδέσεις με το καταπιεστικό θεοκρατικό καθεστώς της Τεχεράνης, αυτό που είναι πιο σημαντικό για τον Cockburn, και πιθανόν και για πολλούς από τους αντιπολεμικούς & αντιμπεριλαστές αριστερούς αναγνώστες του, είναι ο ισχυρισμός του Muqtada al-Sadr ότι έχει επανειλημμένα αντιταχθεί στην αμερικανική κατοχή. Φυσικά, μπορεί να είναι αλήθεια ότι ο Muqtada al-Sadr έχει επανειλημμένα μιλήσει ενάντια στην κατοχή. Αλλά, αυτό δεν λέει και πολλά. **Δεδομένης της μεγάλης αντιδημοτικότητας της κατοχής μεταξύ των Ιρακινών, όλα τα πολιτικά κόμματα του Ιράκ έχουν επανειλημμένα κάνει έκκληση να μπει ένα τέλος στην κατοχή.** Επιπλέον, όπως παραπονιέται και ο ίδιος ο Cockburn, τα λόγια του Muqtada al-Sadr δεν συμβαδίζουν με τις πράξεις του.

Ωστόσο, είναι αλήθεια ότι ο στρατός του Μαχντί έχει βρεθεί πολλές φορές να πολεμάει εναντίον αμερικανών στρατιωτών. Συχνά ο Muqtada al-Sadr έχει υποχρεωθεί να αποκηρύξει τέτοιες διαμάχες με τις κατοχικές δυνάμεις ως «άτακτα στοιχεία» ή να τις παρουσιάσει ως αυτοάμυνα. Αλλά, **αυτό που ο ίδιος και οι απολογητές του, κράζουν ως στοιχείο αποδεικτικό της αποφασιστικής αντίστασής του στην κατοχή, είναι ότι ο Muqtada al-Sadr και ο στρατός του Μαχντί ηγήθηκαν δυο ένοπλων εξεγέρσεων την άνοιξη και το καλοκαίρι του 2004.** Ο Cockburn μας δίνει ζωντανές αφηγήσεις αυτόπτων μαρτύρων για τις εξεγέρσεις αυτές, που δείχνουν την αποφασιστικότητα, αφοσίωση και ηρωισμό του στρατού του Μαχντί σε αυτό που κατέληξε μια άνιση μάχη με τις συμμαχικές δυνάμεις. Αλλά, όπως θα δούμε, αυτό που είναι πιο σημαντικό από τις εξεγέρσεις αυτές καθ' αυτές, είναι οι αιτίες που οδήγησαν σε αυτές, και αυτό που είναι ακόμη πιο σημαντικό είναι το τι έκανε ο Muqtada al-Sadr για να δώσει ένα τέλος σε αυτές, καθώς και οι οδυνηρές συνέπειες που αυτό είχε στην «ιρακινή αντίσταση».

Καθώς η πρώτη επέτειος της εισβολής πλησίαζε, γινόταν όλο και πιο φανερό ακόμη και στο καθεστώς του Μπους ότι η αντίσταση των «πολύ-σκληρών-για-να-πεθάνουν Μπααθιστών» δεν θα ξεθώριαζε σύντομα. Πράγματι, η αντίθεση και αντίσταση στην κατοχή σταθερά όλο και δυνάμωναν. Σε πολλές πόλεις, ιδιαίτερα στο κεντρικό Ιράκ, πολλές συνοικίες είχαν εξελιχθεί αποτελεσματικά σε αυτοκυβερνώμενες απροσπέλαστες περιοχές όπου οι συμμαχικοί στρατιώτες αδυνατούσαν να μπουν χωρίς την συγκέντρωση αξιόλογης στρατιωτικής δύναμης. Παράλληλα, τόσο οι συμμαχικές περιπολίες όσο και οι βάσεις δέχονταν καθημερινές επιθέσεις.

Το καλοκαίρι του 2003 ο Muqtada al-Sadr γρήγορα αναγέννησε το κίνημα των Σαδριστών και τον Ιούλιο ανακοίνωσε το σχηματισμό του στρατού του Μαχντί ως τη στρατιωτική του πτέρυγα. Όμως, όπως το θέτει ο Cockburn, είχε ενεργήσει υπερβολικά τολμηρά. Στις 10 Οκτώβρη, ο Cockburn ανακοίνωσε το σχηματισμό μιας «σκιώδους κυβέρνησης» και μέρες μετά οι υποστηρικτές του έκαναν μια άκαρπη προσπάθεια να καταλάβουν ναούς στην Κερμπάλα. Οι αμερικανοί απάντησαν με την είσοδο στην Πόλη του

Σαντρ και με την παύση των τοπικών συμβουλίων των Σαδριστών. Ο Muqtada al-Sadr προσπάθησε να ανταπαντήσει σε αυτό καλώντας μαζικές διαδηλώσεις στην πόλη του Σαντρ, αλλά, όπως παραδέχεται ο Cockburn, αποδείχτηκαν μια φαρσοκωμωδία.

Από τον Νοέμβρη, ο Muqtada al-Sadr είχε εγκαταλείψει τις σφοδρές αντικατοχικές ρητορίες του. Υιοθέτησε τώρα τη γραμμή που προέβαλλε ο ανώτατος Σίιτης κληρικός, ο Μεγάλος Ayatollah al-Sistani, και τα σιιτικά κόμματα, ότι δηλαδή οι συμμαχικές δυνάμεις ήταν «φιλοξενούμενοι» στο Ιράκ και ότι ο κύριος εχθρός ήταν οι εναπομείναντες από το καθεστώς του Χουσεΐν. Φυσικά, για τον Cockburn αυτή η ταπεινωτική υποχώρηση μετά από μια απερίσκεπτη και κακοσχεδιασμένη **προσπάθεια για αρπαγή εξουσίας** ήταν μια επιδέξια τακτική υποχώρησης που έδειχνε την οξύνουα του Muqtada al-Sadr σαν πολιτικού ηγέτη.

Με την αντι-σουνιτική ρητορική του και την υπόσχεση ότι ο στρατός του Μαχντί θα προστατεύσει τους Σίιτες, ο Muqtada al-Sadr μπόρεσε να ξανακερδίσει κάποια υποστήριξη μετά τον βομβαρδισμό από την Αλ Κάιντα στις 2 Μάρτη που σκότωσε 270 Σίιτες προσκυνητές στην πόλη Κερμπάλα και στο ναό του Kadhimiyyah στη Βαγδάτη. Παρόλ' αυτά, για τους αμερικανούς αυτή την εποχή η κύρια στρατιωτική και πολιτική αντίσταση δεν προερχόταν από τους Σαδριστές, αλλά από μια χαλαρή συμμαχία πρώην Μπααθιστών, Εθνικιστών και Σουνιστικών Ισλαμιστών Ομάδων.

Στις 31 Μάρτη **2004, αμερικανοί μισθοφόροι δολοφονήθηκαν στην Fallujah και τα σώματά τους βρέθηκαν διαμελισμένα. Οι επακόλουθες προσπάθειες των αμερικανών να επαναβεβαιώσουν τον έλεγχό τους προκάλεσε μια πλήρους κλίμακας εξέγερση σε όλη την πόλη.** Αυτά τα γεγονότα συνέπεσαν με κινήσεις των συμμαχικών αρχών να πατάξουν τον Muqtada al-Sadr και το κίνημα των Σαδριστών. Νωρίτερα το Μάρτη, είχαν δοθεί διαταγές να κλείσει η Σαδριστική εφημερίδα al-Hawza και να συλληφθεί ο Muqtada al-Sadr για τη δολοφονία του κληρικού Sayyid Majid al-Kheol. Αυτές οι κινήσεις χρησίμευσαν στο να κινητοποιηθεί το κίνημα των Σαδριστών. Ο Muqtada al-Sadr επανέλαβε τώρα την αντι-κατοχική του ρητορική.

Στις 4 Απρίλη συνελήφθησαν ηγέτες των Σαδριστών. Εκμεταλλευόμενοι το γεγονός ότι η προσοχή των αμερικανών ήταν στραμμένη στην εξέγερση στην Fallujah, ο στρατός του Μαχντί εξαπέλυσε τη δική του ένοπλη εξέγερση στις πόλεις Sadr, Najaf, Kut Nasiriyah, Kufa και αλλού. Ωστόσο, ακόμη και το ιταλικό στράτευμα που είχε σταθμεύσει στην πόλη Nasiriyah, και το οποίο ήταν βεβαρημένο από το κουβάλημα τεραστίων ποσοτήτων ζυμαρικών, μπόρεσε εύκολα να καταπνίξει αυτή την εξέγερση. Μόνο στην πόλη Sadr και στις ιερές πόλεις Najaf και Kufa μπόρεσε η εξέγερση να κρατήσει λίγο περισσότερο χρόνο.

Ένα σημαντικό στοιχείο είναι ότι ο Cockburn δεν αναφέρει καθόλου αν αυτές οι εξεγέρσεις βρίσκονταν σε σχέση αλληλεγγύης με την εξέγερση στην πόλη Fallujah. Επιπλέον, δεν μας λέει καθόλου ποιες ήταν οι απόψεις του Muqtada al-Sadr για την εξέγερση στην Fallujah. Πράγματι, είναι πολύ πιθανό ο Muqtada al-Sadr να είδε στην εξέγερση στην Fallujah μια εξέγερση των εχθρών του Μπααθιστών/Σουνιτών. Ο άμεσος στόχος των εξεγέρσεων των Σαδριστών ήταν η απόκρουση των προσπαθειών των αμερικανών να εξαφανίσουν το κίνημα των Σαδριστών και κάνοντάς το αυτό έφεραν το στρατό του Μαχντί σε ευθεία σύγκρουση με τις κατοχικές δυνάμεις. Ωστόσο, με την προσπάθειά του να κρατήσει τις ιερές πόλεις Najaf και Kufa, που ήταν τα κέντρα των marji'iyah, ο Muqtada ήλπιζε να χρησιμοποιήσει την ευκαιρία που του προσφερόταν από την εξέγερση στη Fallujah να ενισχύσει τη δική του θέση, με τη δύναμη των όπλων, σαν Σίιτης ηγέτης.

Η διαμάχη του στρατού του Μαχντί με τις Συμμαχικές δυνάμεις για να κρατήσει τις ιερές πόλεις μπορεί να κέρδισε για τον Muqtada al-Sadr υποστήριξη ανάμεσα σε αυτούς που αντιμάχονταν την κατοχή, αλλά έδειξε επίσης και την εξάρτησή του από τον al-Sistani. Αντιμετωπίζοντας την προοπτική να χάσουν τον έλεγχο του Ιράκ, οι ΗΠΑ ήταν απρόθυμες να διεξάγουν μια απόλυτης κλίμακας επίθεση στις ιερές πόλεις για να συντρίψουν το στρατό του Μαχντί, από φόβο μήπως χάσουν την εύνοια του al-Sistani και των Σιιτικών κομμάτων, των οποίων την υποστήριξη χρειάζονταν για να νομιμοποιήσουν την προγραμματισμένη επίσημη μεταφορά της εξουσίας σε μια ιρακινή προσωρινή κυβέρνηση τον Ιούνιο. Ως αποτέλεσμα, μετά από πολιορκία αρκετών εβδομάδων, συνάφθηκε ανακωχή που επέτρεπε στο στρατό του

Μαχντί να υποχωρήσει και ανέστειλε το ένταλμα σύλληψης που είχε εκδοθεί εναντίον του Muqtada al-Sadr.

Το καθεστώς Μπους εγκατέλειψε τώρα κάθε ελπίδα ότι η αντίσταση θα ξέφτιζε σταδιακά από μόνη της και έτσι θα άνοιγε το δρόμο για τον ιρακινό λαό, ευγνώμων για την απελευθέρωσή του, να εκλέξει τον προστατευόμενο των ΗΠΑ και χρόνια εξόριστο Ahmed Chalabi ως ηγέτη του. Υιοθέτησαν τώρα το πλαν Β: να υποστηρίξουν έναν ισχυρό άνδρα που θα διεύθυνε τον πρόσφατα ανασυγκροτημένο ιρακινό στρατό να ηγηθεί της πάταξης της εξέγερσης. Για το σκοπό αυτό, επέμεναν να διοριστεί ο πρώην Μπααθιστής και Σίιτης Iyad Allawi πρωθυπουργός της νέας Προσωρινής Κυβέρνησης.

Από τον Αύγουστο, είχε γίνει ξεκάθαρο ότι η πρώτη κίνηση του Iyad Allawi θα γινόταν ενάντια στους Σαδριστές. Μετά από μια σειρά μαχών στη Najaf, ο Muqtada al-Sadr έστειλε τον στρατό του Μαχντί να ανακαταλάβει την πόλη. Όπως δείχνει ο Cockburn, ο Muqtada al-Sadr βρίσκεται σε ισχυρότερη θέση απ' ό τι την άνοιξη. Οι Σαδριστές είχαν σταθεροποιήσει τον έλεγχο τους στην Πόλη Σαντρ και ο στρατός του Μαχντί ήταν καλύτερα εξοπλισμένος. Όμως, αυτή τη φορά ο al-Sistani και τα σιιτικά κόμματα ήθελαν τον Muqtada al-Sadr «γονατισμένο» ακόμη κι αν αυτό σήμαινε να καταστραφεί μεγάλο κομμάτι της Najaf. Όπως υποδεικνύει ο Cockburn, ο al-Sistani έδωσε σιωπηρή έγκριση στον Allawi και στους αμερικανούς να διεξάγουν μια πλήρους κλίμακας επίθεση ενάντια στο στρατό του Μαχντί στη Najaf εφόσον δεν θα γίνονταν ζημιές στους ιερούς ναούς. Σαν αποτέλεσμα, ο στρατός του Μαχντί είχε πολλές απώλειες καθώς αναγκάζονταν να οπισθοχωρούν και να κρατήσουν έξω από το ναό του Ιμάμ Αλί και το διπλανό νεκροταφείο του Wadi al-Salaam. Παρόλ' αυτά, για μέρες τα αμερικανικά και ιρακινής κυβέρνησης στρατεύματα απέτυχαν να τους σπάσουν παρόλη την συντριπτική επίθεση που κατέστρεψε τεράστιες περιοχές της πόλης. Τελικά, αφού επέστρεψε από ιατρική εγχείρηση στο Λονδίνο, ο al-Sistani μεσολάβησε για μια συμφωνία περίπου με τους όρους με τους οποίους έληξε η πρώτη εξέγερση της Najaf την άνοιξη.

Αυτό αποδείχτηκε ένα καίριο χτύπημα από την πλευρά του al-Sistani. Έχοντας σπαταλήσει ένα χρόνο καλοπιάνοντας τα «άτακτα» σιιτικά κόμματα για να σχηματίσουν αυτό που αργότερα έγινε το UIA, και έχοντας επιτρέψει στους αμερικανούς να γονατίσουν το νεαρό ανερχόμενο Muqtada al-Sadr, ο al-Sistani απέδειξε ότι είχε γίνει απαραίτητος στους αμερικανούς. Κατά συνέπεια, ο al-Sistani ήταν τώρα σε θέση να επιτύχει αυτό που θα αποδεικνυόταν μια σημαντική συμφωνία με τις ΗΠΑ. **Ο al-Sistani βεβαίωσε τις ΗΠΑ ότι όλα τα σιιτικά κόμματα, συμπεριλαμβανομένων και των Σαδριστών, θα παραμέριζαν καθώς οι Συμμαχικές δυνάμεις θα τσάκιζαν τη συνιτική εξέγερση στη Fallujah και στην επαρχία Anbar.** Σε αντάλλαγμα, οι αμερικανοί θα έπρεπε να σταματήσουν τις αναβολές και να διεξάγουν πρόωρες εθνικές εκλογές στο Ιράκ. Σαν αποτέλεσμα, μέσα σε λίγες μέρες από τις προεδρικές εκλογές στις ΗΠΑ, που είδαν την επιστροφή του Μπους ως Προέδρου, οι Συμμαχικές δυνάμεις προχώρησαν στην κατάπνιξη της εξέγερσης στην Fallujah. Λίγες εβδομάδες αργότερα, αρχές του 2005, έγιναν εκλογές για εθνικό κοινοβούλιο στο Ιράκ. Με μια καλά οργανωμένη και θεμελιωμένη καμπάνια και με τη σιωπηρή αναγνώριση των αμερικανών, το UIA κέρδισε τις περισσότερες θέσεις στο κοινοβούλιο. Μετά από μήνες διαμάχης, το UIA μπόρεσε να σχηματίσει κυβέρνηση ενότητας με τα δυο κουρδικά εθνικιστικά κόμματα – τα KDP και KUP.

Μετά το τέλος της πολιορκίας της Najaf, ο Muqtada al-Sadr «σύρθηκε πίσω» από την συνεργασιακή στρατηγική του al-Sistani. Παρόλο που ο Muqtada al-Sadr εξέφρασε μερικούς ενδοιασμούς για το ότι η χώρα προχωρούσε σε εκλογές ενώ ήταν κατεχόμενη από μια ξένη δύναμη, οι Σαδριστές πάλεψαν δεόντως στις εκλογές ως μέρος του UIA και κέρδισαν 35 θέσεις σε σύνολο 275, και ανταμείφθηκαν αργότερα για τη συνεργασία τους με 6 υπουργούς στην Προσωρινή Κυβέρνηση. Ο Cockburn παρουσιάζει την προθυμία του Muqtada al-Sadr να συρθεί πίσω από τη συμφωνία του al-Sistani με τους αμερικανούς ως άλλη μια από τις έξυπνες τακτικές του υποχωρήσεις. Πράγματι, για να το υποστηρίξει αυτό, ο Cockburn ισχυρίζεται ότι οι μεγαλύτεροι χαμένοι από αυτή τη συμφωνία ήταν οι αμερικανοί και ο Allawi.

Αλλά φυσικά, οι μεγαλύτεροι χαμένοι από αυτή τη συμφωνία ήταν μακράν οι άνθρωποι της Fallujah. Εξάλλου, ως αποτέλεσμα αυτής της συμφωνίας το ¼ από 1 εκατομ. ανθρώπους αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους και να περιμένουν καθώς η πόλη τους κονιορτοποιούταν από τα όπλα των αμερικανών. Για τον κατά κύριο λόγο σουνίτικο πληθυσμό της Fallujah και Anbar, οι οποίοι είχαν ήδη υποστεί το μεγαλύτερο μέρος της ορμής της καταστολής των κατοχικών δυνάμεων, η συμφωνία του al-

Sistani με τους αμερικανούς ήταν μια πράξη αμετρίαστης προδοσίας. **Τα σιιτικά κόμματα όχι μόνο είχαν παραμερίσει καθώς η Fallujah καταστρεφόταν, αλλά είχαν εκμεταλλευτεί την επακόλουθη πολιτική κατάσταση για να κερδίσουν τους καρπούς των αξιωμάτων για τον εαυτό τους.** Κατά συνέπεια, η συμφωνία του al-Sistani έριξε λάδι στη φωτιά των θρησκευτικών εντάσεων που θα έφερναν το Ιράκ στο χείλος του εμφυλίου πολέμου σε λίγο περισσότερο από ένα χρόνο μετά.

Είναι σίγουρα αλήθεια ότι οι ΗΠΑ έπρεπε να ξεφορτωθούν τον Allawī και μαζί με αυτόν και το πλαν Β, και να δεχτούν ότι η Προσωρινή Κυβέρνηση θα κυριαρχούταν από τα αναμφισβήτητα φιλοϊρανικά σιιτικά κόμματα του UIA. Παρόλ' αυτά, οι ΗΠΑ αντιμετώπιζαν την προοπτική, με την αυξανόμενη αντίθεση και αντίσταση στην κατοχή, να χάσουν την πρόσφυσή τους στο Ιράκ. Η συμφωνία τους με τον al-Sistani διαιρούσε το Ιράκ με βάση θρησκευτικά κριτήρια. Με αυξανόμενους αριθμούς οι ιρακινές πολιτοφυλακές άρχισαν τώρα να επιτίθενται σε ιρακινούς παρά σε αμερικάνους στρατιώτες.

Όπως έχουμε ήδη δείξει, ο Cockburn δεν αρνείται ότι ο στρατός του Μαχντί συμμετείχε στις επακόλουθες θρησκευτικές διαμάχες και δολοφονίες. Επίσης, δεν αρνείται ολοκληρωτικά ότι ο Muqtada al-Sadr, με το να ακολουθήσει τη συμφωνία του al-Sistani, συνέβαλε στην αύξηση των θρησκευτικών εντάσεων. Ωστόσο, ο Cockburn προβάλλει τη δικαιολογία ότι πρώτοι οι Σουνίτες ξεκίνησαν τις θρησκευτικές δολοφονίες, και ότι η σουνιτική εξέγερση σαν όλο βαθμιαία υιοθέτησε μια αντισιιτική «τζιχαντιστική» και Σαλαφιστική ιδεολογία. Ο Cockburn παραδέχεται ότι **υπήρχε μια αξιόλογη συμπάθεια απέναντι στην εξέγερση στη Fallujah με πολλούς σίιτες να δίνουν αίμα για τους τραυματισμένους εξεγερμένους.** Επίσης αναφέρει ότι οι εξεγερμένοι στη Fallujah είχαν πάει να στηρίξουν τους Σαδριστές κατά τη διάρκεια της δεύτερης πολιορκίας της Najaf προσφέροντας πολύτιμη στρατιωτική εμπειρία. Όμως, μετά το βομβαρδισμό των σιιτών προσκυνητών στην Κερμπάλα το Μάρτιο, ακολούθησαν και άλλοι θρησκευτικοί βομβαρδισμοί κατά την άνοιξη και το καλοκαίρι. Σαν αποτέλεσμα, ο Cockburn ισχυρίζεται ότι μετά το φθινόπωρο του 2004 οι Σίιτες της Βαγδάτης είχαν χάσει την υπομονή τους με τους Σουνίτες εξεγερμένους και ήθελαν να κατασταλεί η εξέγερση στη Fallujah. Έτσι, ο Muqtada al-Sadr δεν είχε επιλογές παρά να αποδεχτεί τη συνεργασία του al-Sistani με τις ΗΠΑ.

Φυσικά δεν μπορεί να αμφισβητηθεί ότι οι θρησκευτικοί βομβαρδισμοί είχαν ξεκινήσει πριν από τη συμφωνία του al-Sistani με τους αμερικανούς και ότι στόχευαν αυτούς που θεωρούσαν σιιτικούς πληθυσμούς. Όμως, οι **βομβαρδισμοί αυτοί δεν γίνονταν από τους εξεγερμένους της Fallujah αλλά από την Αλ Κάιντα.** Εκείνη την περίοδο η Αλ Κάιντα αποτελούταν σε μεγάλο βαθμό από ξένους μαχητές που είχαν συρρεύσει στο Ιράκ για να συμμετάσχουν στη διεθνή τζιχαντ κατά των ΗΠΑ. Αποτελούσαν μόνο ένα μικρό κομμάτι της εξέγερσης. Με την προδοσία από τον al-Sistani και τα σιιτικά κόμματα στη Fallujah, και το συνακόλουθο σχηματισμό δωσίλογης κυβέρνησης, η θέση της Αλ Κάιντα και των αντισιιτών εμφανίστηκε δικαιωμένη. Κατά συνέπεια, η Αλ Κάιντα μπόρεσε να στρατολογήσει ιρακινούς σε μεγάλους αριθμούς και πήρε την ιδεολογική ηγεσία σε αυτό που τώρα έγινε γνωστό σε αντίδραση στην συνεργασία του UIA ως η Σουνίτικη ανταρσία. Πράγματι πολλές από τις εξεγερμένες ομάδες εγκατέλειπαν τώρα τον εθνικισμό τους και υιοθέτησαν την ιδεολογία της τζιχαντ. Τελικά, μετά από πολλά μισόλογα, ο Cockburn οφείλει να κάνει την καίρια ερώτηση: «Είχε ο Muqtada εναλλακτική επιλογή από τα να συμμετέχει την Σιιτική Συνεργασία; Μπορούσε να ενωθεί με τους εξεγερμένους σουνίτες και να φτιάξουν ένα κοινό μέτωπο ενάντια στην κατοχή;» Παρόλο που υποστηρίζει ότι **οι ΗΠΑ ήταν πρόθυμες να κάνουν μια συμφωνία για να δώσουν ένα τέλος τουλάχιστον στην πρώτη εξέγερση στη Najaf, από φόβο μήπως οι Σίιτες και οι Σουνίτες ενώνονταν,** ο Cockburn απαντά πως «το ρομαντικό όραμα ενός λαϊκού μετώπου Σιιτών και Σουνιτών δεν ήταν ποτέ πραγματικά εφικτό».

Ο Cockburn ίσως να έχει δίκιο σε αυτό. Αλλά όχι για τους εύκολους λόγους που προβάλλει. Ο Cockburn προτείνει ότι μια τέτοια ένωση είναι απολύτως αδύνατη λόγω της 1000 ετών εχθρότητας που χωρίζει τον ιρακινό πληθυσμό σε Σίιτες και Σουνίτες. Φυσικά, από αυτό δεν μπορούμε να υπαινιχθούμε ότι οι Σαδριστές είναι σεχταριστές. Ω, όχι, ο Cockburn επιμένει ότι είναι αντισεχταριστές α) επειδή το λέει ο Muqtada al-Sadr, β) επειδή ο πατέρας του είπε πει κάποτε στους ακολουθητές του να προσευχηθούν σε σουνίτικο τζαμί, γ) επειδή ο Muqtada al-Sadr είχε προσφερθεί (κάπως καθυστερημένα, 3 μήνες μετά την Fallujah) να διαιτητεύσει ανάμεσα στους Σουνίτες και τους Σίιτες. Για τον Cockburn το πρόβλημα είναι ότι, παρά τα όσα λένε για το ότι είναι εθνικιστές και ότι θέλουν να ενώσουν όλους τους ιρακινούς ενάντια στην

κατοχή, οι Σουνίτες είναι αμετάκλητα σεχταριστές και θέλουν να συνεχίσουν την παλιά κυριαρχία τους στο Ιράκ.

Αλλά δεν είναι αρκετό να παίρνεις στην κυριολεξία τους ισχυρισμούς του Muqtada al-Sadr, ότι είναι ένας αντισεχταριστής εθνικιστής που συνεχώς αντιτίθεται στην κατοχή των αμερικανών, και μετά να ρίχνεις όλο το φταίξιμο στη Σουνιτική εξέγερση ότι δημιούργησε θρησκευτικές διαιρέσεις. Με το να ακολουθήσει την στρατηγική του al-Sistani για συνεργασία με τις ΗΠΑ, ο Muqtada al-Sadr ουσιαστικά εγκατέλειψε την αντίθεσή του στην κατοχή. Έτσι, δεν μπορεί να ειπωθεί ότι «συνεχώς αντιτίθεται στην κατοχή». Πράγματι όπως έχουμε δει, και όπως θα δούμε και στη συνέχεια όταν θα εξετάσουμε την απάντησή του στο αμερικανικό κύμα το 2007, **ο Muqtada al-Sadr διαρκώς ταλαντεύεται μεταξύ αντίστασης στην κατοχή και συνεργασίας με τις ΗΠΑ**. Επιπλέον, όπως έχουμε ήδη πει, με το να στέκεται στο πλευρό των ΗΠΑ εναντίον των Σουνιτών, ο Muqtada al-Sadr βοήθησε στο να δημιουργηθούν αυτές οι θρησκευτικές διαιρέσεις. Αν ένα συνδυασμένο μέτωπο ενάντια στην αμερικανική κατοχή δεν ήταν ποτέ πραγματικά εφικτό, σε αυτό δεν έχει καθόλου μικρό μερίδιο ο σεχταρισμός του Muqtada al-Sadr και του Σαδριστικού κινήματος. Όπως δείχνει ο ίδιος ο Cockburn, κεντρικό σημείο στην ιδεολογία των Σιιτών είναι η ανατροπή των 1400 χρόνων κυριαρχίας από τους Σουνίτες. Έτσι, δεν αποτελεί έκπληξη ότι οι Σαδριστές βλέπουν τους αμερικανούς ως λιγότερο εχθρικούς από ότι τους Σουνίτες. Ωστόσο, **ο σύμφυτος θρησκευτικός σεχταρισμός του κινήματος των Σαδριστών και η ροπή του στην ταλάντευση μεταξύ της αντίστασης στην κατοχή και της συνεργασίας με τις ΗΠΑ δεν είναι απλώς ιδεολογική, αλλά πηγάζει από μια υλική και ταξική βάση**, όπως θα δούμε.

Ο Muqtada al-Sadr και η φύση του κινήματος των Σαδριστών

Γυρίζοντας πίσω το ρολόι

Η εισβολή και κατοχή του Ιράκ χρησίμευσε στο να εξαφανίσει και τα τελευταία υπολείμματα της κληρονομιάς της επανάστασης του 1958. Η ανατροπή του καθεστώτος του Χουσεΐν και η συνακόλουθη κατάρρευση του κόμματος-κράτους των Μπααθιστών, σε συνδυασμό με την ολοκληρωτική ιδιωτικοποίηση της ιρακινής οικονομίας, διέλυσε την εξαρτώμενη από το κράτος βιομηχανική αστική τάξη του Ιράκ, η οποία είχε μεγαλώσει στον απόηχο του 1958.

Στις εβδομάδες που ακολούθησαν τη «νίκη» του συνασπισμού, οι εξόριστοι εκπρόσωποι της παλιάς δεσπόζουσας τάξης ξαναγύρισαν στο Ιράκ. Συσπειρώνοντας τις φατρίες της παλιάς ηγεμονικής τάξης, που ήταν κυρίαρχες στο νότιο Ιράκ, γύρω από το Σιιτικό πολιτικό Ισλάμ και την marji'iyah, ο al-Sistani και οι ηγέτες του SCIRI και του Ντάουα προσπάθησαν να γεμίσουν το πολιτικό κενό και να επαναφέρουν την παλιά πολιτική και κοινωνική τάξη. Όπως και τις παλιές μέρες, ήταν πρόθυμοι να συνεργαστούν με τον ιμπεριαλισμό – αν και τώρα πρόκειται για τον αμερικανικό και όχι τον βρετανικό – για να μοιραστούν ένα μερίδιο των κερδών σε αντάλλαγμα. Υπό την δωσίλογη κυβέρνηση του UIA και των Κούρδων Εθνικιστών, οι πετρελαϊκές εταιρείες που εκμεταλλεύονταν παλιά το ιρακινό πετρέλαιο επέστρεψαν και τους προσφέρονται μακροχρόνιες συμφωνίες για το μούρασμα της παραγωγής, οι οποίες μοιάζουν εκπληκτικά με αυτές που υπογράφονταν το 1930!

Με το να ορίζουν τους εαυτούς τους με όρους του Σιιτικού Πολιτικού Ισλάμ, τα κόμματα του UIA μπόρεσαν να αποκόψουν τόσο τις αντίπαλες φατρίες της παλιάς ηγεμονικής τάξης όσο και τα υπολείμματα της εξαρτώμενης από το κράτος αστικής τάξης από τη διαπραγμάτευση με τον αμερικανικό ιμπεριαλισμό. Η απάντηση και από τις ανταγωνιστικές φατρίες της παλιάς ηγεμονικής τάξης και των αστών του Μπάαθ, πήρε δυο (όχι απαραίτητα αλληλοαποκλειόμενες) μορφές: πρώτον, προσπάθησαν να παρουσιάσουν τους εαυτούς τους ως εναλλακτικούς συνεργάτες με τον αμερικανικό ιμπεριαλισμό ή αλλιώς στήριξαν στην αντίσταση στην κατοχή. Βλέποντας την επιτυχία του UIA, αυτές οι ανταγωνιστικές φατρίες της παλιάς ηγεμονικής τάξης του Ιράκ εγκατέλειψαν βαθμιαία κάθε εθνικιστική ή παναραβική ιδεολογία και επέμεναν ότι έχουν υιοθετήσει την ιδεολογία του Σουνίτικου πολιτικού Ισλάμ. Έτσι, έχουμε τους κουστουμαρισμένους πολιτικούς της Πράσινης Ζώνης του ισλαμικού κόμματος, που ισχυρίζεται ότι εκπροσωπεί τους Σουνίτες Ιρακινούς στο Κοινοβούλιο, και, όπως έχουμε δει, την αυξανόμενη «τζιχαντιστική» και σαλαφιστική «σουνίτικη» ανταρσία.

Κατά συνέπεια, η αύξηση της θρησκευτικής βίας δεν είναι αποτέλεσμα, όπως ο Cockburn και οι αμερικανοί ιδεολόγοι επιμένουν, μιας μακρόχρονης σεχταριστικής εχθρότητας μεταξύ των Σουνιτών καταπιεστών και των Σιιτών καταπιεσμένων που απελευθερώθηκαν με την κατοχή. Αντίθετα, **αυτός ο θρησκευτικός σεχταρισμός είναι η ιδεολογική μορφή μέσα από την οποία γίνονται οι διαμάχες των φατριών μέσα στις ηγεμονικές τάξεις του Ιράκ.**

Ο Muqtada al-Sadr

Όπως έχουμε δει, ο Muqtada al-Sadr προέρχεται από μια ισχυρή και πλούσια οικογένεια, που αποτελούσε αναπόσπαστο κομμάτι της majli'ya και έτσι της παλιάς δεσπόζουσας τάξης στο Ιράκ. Ωστόσο, πρόσφατα η οικογένεια Sadr έχει πέσει σε ανυποληψία μέσα στην τάξη της. Όπως είδαμε, ο πατέρας του Muqtada al-Sadr θεωρούνταν ευρέως ως προδότης επειδή συνεργάστηκε με τον Χουσεΐν. Με το χαμηλό του βαθμό μέσα στην ιεραρχία της majli'ya, ο Muqtada al-Sadr θεωρείται ένας τυχάρπαστος νεαρός που στερείται θρησκευτικής εξουσίας. Επιπλέον, ακόμη και ο ισχυρισμός του ότι είναι ο νόμιμος αντιπρόσωπος της επιφανούς οικογένειας Sadr, είναι αμφίβολος. Αυτό έχει επιτρέψει στους αντιπάλους του να προσπαθήσουν να τον αποκόψουν, όπως και την οικογένεια και τους συνεργάτες του, από οποιαδήποτε συμφωνία με τον αμερικανικό ιμπεριαλισμό, από την αρχή της κατοχής.

Ωστόσο, ο Muqtada al-Sadr έχει ένα ατού εναντίον των αντιπάλων του. Από την αρχή, είχε μια λαϊκή βάση και μια ήδη υπάρχουσα οργάνωση στο Ιράκ, πράγμα που πολλοί αντίπαλοί του στερούνταν – αφού ήταν οι περισσότεροι εξόριστοι. Κινητοποιώντας τη λαϊκή του βάση και φτιάχνοντας το στρατό του Μαχντί, ο Muqtada al-Sadr μπόρεσε σύντομα να δημιουργήσει ένα ένοπλο κίνημα που ούτε οι αντίπαλοί του στα συιτικά κόμματα ούτε οι αμερικανοί μπορούσαν να αγνοήσουν. **Υποστηριζόμενος από το ένοπλο κίνημά του, ο Muqtada al-Sadr μπορούσε να ελπίζει ότι θα πιέσει για τις αξιώσεις της οικογένειας Sadr στη «νόμιμη κληρονομιά» της ως μέρος της παραδοσιακής άρχουσας τάξης του Ιράκ.**

Αλλά η κινητοποίηση του κινήματος των Σαδριστών ήταν ένα δόικοπο μαχαίρι. Για να κινητοποιήσει την υποστήριξή του μεταξύ των «φτωχών και των στερημένων» στην Πόλη Sadr και αλλού, ο Muqtada al-Sadr έπρεπε να καταδικάσει την «αταραξία» της majli'ya, να καταγγείλει τους ηγέτες των αντίπαλων συιτικών κομμάτων ότι έκαναν μια πολυτελή ζωή στην εξορία ενώ άλλοι, όπως ο ίδιος και οι υποστηρικτές του, υπέφεραν από τη στέρηση και την καταστολή στο Ιράκ, και έπρεπε να καλέσει σε αντίσταση στην κατοχή. Όμως, κάνοντάς το αυτό επιβεβαίωσε τις κατηγορίες των αντιπάλων του ότι είναι ένας υποκινητής του όχλου που απειλεί την ειρήνη των τάξεων και τη συνύπαρξη με την αμερικανική κατοχή. Έτσι, απείλησε να αποξενώσει την ίδια του την τάξη.

Ως αποτέλεσμα αυτής της αντίφασης, ο Muqtada al-Sadr, κάθε φορά που προσπαθούσε να κινητοποιήσει το κίνημα των Σαδριστών, υποχρεώθηκε να κάνει μια επιδέξια υποχώρηση, στην οποία έπρεπε να ομολογήσει το σεβασμό του στον al-Sistani και την εξουσία της majli'ya. Αντίστοιχα, τα καλέσματά του για αντίσταση στην κατοχή έχουν συνοδευτεί, όπως είδαμε, από την προθυμία του να συνεργαστεί.

Η φύση του κινήματος των Σαδριστών

Ο Cockburn, υποχρεώνεται, σε ορισμένες περιπτώσεις, να παραδεχτεί ότι υπάρχουν «βαθιές ταξικές διαιρέσεις» μέσα στους Σιίτες. Φυσικά αυτή η «ταξική ανάλυση» είναι πάντα δευτερεύουσα στην ανάλυση του Cockburn που έχει τη θρησκευτική σεχταριστική βάση ότι όλοι οι Σιίτες του Ιράκ βρίσκονται με κάποιον τρόπο καταπιεσμένοι από το 680πΧ. Ωστόσο, παρόλο που ο ισχυρισμός του Cockburn, ότι ο Muqtada al-Sadr «αντιπροσωπεύει εκατομμύρια φτωχών και στερημένων Σιιτών στο Ιράκ» είναι υπερβολικός, δεν μπορούμε να αρνηθούμε ότι μεγάλο μέρος από την υποστήριξη του κινήματος των Σαδριστών, και πολλοί από τους στρατιώτες του στρατού του Μαχντί, προέρχεται από τις φτωχογειτονίες της Πόλης Sadr και παρόμοιες συνοικίες πόλεων του Ιράκ.

Θα μπορούσε κάποιος να υποστηρίξει ότι, παρόλο που προέρχεται από την άρχουσα τάξη, ο Muqtada al-Sadr ηγείται ενός κινήματος που, παρά τις αντιφάσεις του, κατά κάποιον τρόπο εκπροσωπεί τους «στερημένους» του Ιράκ. Αλλά φυσικά, θα μπορούσε εξίσου να υποστηριχθεί ότι και ο αμερικανικός στρατός σε μεγάλο βαθμό έχει δημιουργηθεί με τη στρατολόγηση ατόμων από πιο φτωχά κομμάτια της

αμερικανικής εργατικής τάξης. Μήπως, αυτό σημαίνει ότι με κάποιον τρόπο ο αμερικανικός στρατός εκπροσωπεί την αμερικανική εργατική τάξη? Όχι, είναι απαραίτητο να δούμε ποιοι είναι οι στόχοι, η φύση και η οργάνωση του αμερικανικού στρατού για να καταλάβουμε τι συμβαίνει, και αντίστοιχα πρέπει να καταλάβουμε ποια είναι η φύση του κινήματος των Σαδριστών για να δούμε τι αντιπροσωπεύει.

Ο Cockburn μας παρουσιάζει αρκετά αξιόλογες αποδείξεις σχετικά με τη φύση του κινήματος των Σαδριστών. Ο πρώην αρχηγός ομάδας θανάτου των Σαδριστών, Abu Kamael, τον οποίο πήρε συνέντευξη ο Cockburn όπως αναφέραμε και προηγουμένως, συνεχίζει να λέει στον Cockburn: «Ο στρατός του Μαχντί υποτίθεται ότι πρέπει να σκοτώνει μόνο Μπααθιστές, Τακφίρις (φανατικοί Σουνίτες που δεν αναγνωρίζουν τους Σίιτες ως μουσουλμάνους), αυτούς που συνεργάζονται με τον κατακτητή και το στρατό κατοχής. Δεν συμβαίνει όμως πάντα έτσι και μπορεί να μετατραπεί σε μαφιόζικη συμμορία.»

Ο Cockburn συνεχίζει να περιγράφει λεπτομερώς την ανάδυση «πολέμαρχων των συνοικιών» στις περιοχές που ελέγχονταν από τους Σαδριστές. Μας δίνει το παράδειγμα του Abu Rusil, ενός πρώην ταξιτζή που πλούτισε λεηλατώντας τις περιουσίες των σουνιτών κατοίκων στην περιοχή του. Όπως μας λέει ο Cockburn: **«με το να υπόσχονται πίστη στην μακρινή τότε φιγούρα του Muqtada al-Sadr, οι ένοπλοί του ελέγχονταν απόλυτα από αυτόν και σκότωναν οποιονδήποτε Σίιτη ασκούσε κριτική στις πράξεις του.»**

Ο Muqtada al-Sadr μπόρεσε να φτιάξει το κίνημά του κερδίζοντας την πίστη των κεφαλιών των τοπικών ισχυρών οικογενειών στις γειτονιές της Πόλης Sadr και άλλες φτωχές συνοικίες του Ιράκ, όπου το οργανωμένο έγκλημα ήταν διαδεδομένο. Έχοντας απονεμηθεί την καθαγιασμένη εξουσία του Muqtada al-Sadr **αυτές οι οικογένειες, μαζί με νέους αναδυόμενους πολέμαρχους, μπόρεσαν να πουλούνε προστασία, να απαγάγουν ανθρώπους και να λεηλατούν οποιονδήποτε θεωρούσαν Σουνίτη ή Μπααθιστή στο όνομα του Ισλάμ.** Ως τέτοιο, το κίνημα των Σαδριστών δεν εκπροσωπεί τους φτωχούς και στερημένους περισσότερο από όσο τους εκπροσωπεί η μαφία στη νότια Ιταλία και τη Μόσχα.

Ωστόσο, ο Cockburn ίσως έχει δίκιο με το να απορρίπτει το χαρακτηρισμό του Muqtada al-Sadr από την Newsweek ως απλώς κάποιο «δον της μαφίας». Όπως έχουμε δει, είναι από μια εύπορη οικογένεια που έχει υπάρξει για γενεές κομμάτι της ιερατικής ιεραρχίας. Κατά συνέπεια, το κίνημα των Σαδριστών μπορεί να διεκδικεί την πίστη κομματιών της παλιάς άρχουσας τάξης. Μπορώντας να συγκεντρώσουν ένα κάποιο βαθμό σεβασμού των αστών, φιλόδοξα μέλη αυτής της τάξης ήταν κάτι περισσότερο από πρόθυμοι να αντιπροσωπεύσουν το κίνημα των Σαδριστών τόσο στο εθνικό Κοινοβούλιο όσο και στην Πράσινη Ζώνη γενικότερα.

Όμως, παρόλο που ευημερούν σε συνθήκες ανομίας που προσφέρονται από ένα αδύναμο κράτος, οι οργανώσεις της μαφίας χρειάζονται διασυνδέσεις με την κρατική εξουσία. Αυτό είναι που ο Muqtada al-Sadr και η αρχηγία του κινήματος των Σαδριστών μπορεί να τους προσφέρει. Όπως δείχνει ο ίδιος ο Cockburn, συμμετέχοντας στη δωσίλογη κυβέρνηση του 2005 και κερδίζοντας τον έλεγχο υπουργείων όπως παιδείας, υγείας και πολιτισμού, η ηγεσία του κινήματος των Σαδριστών μπόρεσε να καθορίσει το μοίρασμα των κυβερνητικών χρημάτων και θέσεων εργασίας. Αυτό φαίνεται να είναι ζωτικό για να κρατηθεί ενωμένο το κίνημα των Σαδριστών.

Έτσι, από τη μια μεριά το κίνημα των Σαδριστών στηρίζεται ιδεολογικά στην ικανότητά του να κινητοποιεί τους στρατιώτες του που προέρχονται από τους φτωχούς ενάντια στην αμερικανική κατοχή και τους πλούσιους πρώην εξόριστους που τώρα συνεργάζονται στην κυβέρνηση του 2005. Από την άλλη μεριά, το κίνημα στηρίζεται υλικά στην ικανότητά του να κάνει διασυνδέσεις με αυτούς που βρίσκονται στην εξουσία προκειμένου να κερδίσει κάποιον έλεγχο στα κυβερνητικά χρήματα και δουλειές. Έτσι, δεν είναι μόνο η ελπίδα του Muqtada al-Sadr, να ξαναδιεκδικήσει τη νόμιμη κληρονομιά της οικογένειάς του ως κομμάτι της πρώην άρχουσας τάξης, που έχει οδηγήσει στην αμφιταλάντευση ανάμεσα στην αντίσταση και στη συνεργασία, αλλά και η εγγενής φύση του ίδιου του κινήματος.

Ο Muqtada και το «κύμα»

Τον Απρίλη του 2007 ο Muqtada al-Sadr ανακοίνωσε τελικά ότι έρχεται σε ρήξη με την ιρακινή κυβέρνηση. Παράλληλα, έκανε άνοιγμα σε διάφορους Σουνίτες ηγέτες προσκαλώντας τους να συμμετάσχουν σε μια μαζική διαδήλωση ενάντια στην κατοχή. Για πολλούς μέσα στο αντιπολεμικό κίνημα αυτή ήταν μια απόδειξη πως ο Muqtada al-Sadr ηγούταν ακόμη μια φορά της δημιουργίας ενός κινήματος σε μη θρησκευτική βάση ενάντια στην κατοχή. Για τον Cockburn η κίνηση αυτή κατέδειξε την «οξυδέρκεια» του Muqtada al-Sadr ως πολιτικού να απομακρυνθεί από μια αυξανόμενα μη δημοφιλή κυβέρνηση. Ωστόσο, η δωσίλογη κυβέρνηση αποτελούμενη από πλούσιους εξόριστους με την ασφάλειά της στην Πράσινη Ζώνη ποτέ δεν ήταν ιδιαίτερα δημοφιλής. Για να κατανοήσουμε γιατί ο Muqtada al-Sadr αποφάσισε να παραιτηθεί από την κυβέρνηση, πρέπει να σκεφτούμε την ευρύτερη πολιτική κατάσταση που επικρατούσε τόσο στις ΗΠΑ όσο και στο Ιράκ.

Από το 2006 σε μεγάλο κομμάτι της αμερικανικής άρχουσας τάξης είχε γίνει ξεκάθαρο ότι η εισβολή στο Ιράκ ήταν ένα μεγάλο λάθος. Με προφανώς κανένα τέλος εν όψει στην κατοχή, υπήρχαν αυξανόμενες εκκλήσεις στο καθεστώς του Μπους, να περιορίσει τις απώλειες και να αποσύρει τους στρατιώτες του από το Ιράκ. Αυτή η αυξανόμενη αντίθεση στον πόλεμο κορυφώθηκε στις ενδιάμεσες εκλογές του Κογκρέσου, που είδαν τους δημοκράτες να παίρνουν και τους δυο οίκους του Κογκρέσου με ένα πολιτικό πρόγραμμα επιστροφής των στρατευμάτων πίσω και με τη συνακόλουθη απόλυση ενός από τους πρωταρχικούς υποστηρικτές του πολέμου, του Donald Rumsfeld, από τη θέση του ως Υπουργού Άμυνας.

Ωστόσο, ο Μπους αντί να υποχωρήσει άμεσα στα αιτήματα για την απόσυρση των αμερικανικών στρατευμάτων, πίεζε για μια τελευταία ζαριά. Υπό την ηγεσία του Στρατηγού Pretreus, ο Μπους διέταξε μια αύξηση στον αριθμό των στρατιωτών για να υποστηρίξει μια τελευταία προσπάθεια σταθεροποίησης της κατάστασης στο Ιράκ. Ήταν ένα ρίσκο, που πολλοί λίγοι τότε πίστευαν ότι θα πετύχει.

Κατά τη διάρκεια του σχηματισμού της ιρακινής κυβέρνησης, που ακολούθησε τις δεύτερες εθνικές εκλογές που έγιναν στο τέλος του 2005, οι ΗΠΑ είχαν ασκήσει βέτο στην ανανέωση της θητείας του προηγούμενου πρωθυπουργού και αρχηγού του Ντάουα, Ibrahim al-Jaafari. Αντ' αυτού, ένας συμβιβαστικός υποψήφιος για να γίνει πρωθυπουργός βρέθηκε από το Ντάουα, ο Nouri al-Maliki. Ο Nouri al-Maliki είχε στενές σχέσεις με την οικογένεια Sadr και μπορούσε να βασίζεται στην υποστήριξη των Σαδριστών. Πράγματι, για τον al-Maliki οι Σαδριστές και ο στρατός του Μαχντί ήταν ένα σημαντικό αντίβαρο στο SCIRI και τις ταξιαρχίες Badr μέσα στο UIA και την κυβέρνηση συνεργασίας γενικότερα.

Κατά το 2006, όταν ο στρατός του Μαχντί εγκαθιστούσε τον έλεγχό του σε μεγάλο κομμάτι της Βαγδάτης, μέσω της πολιτικής του της θρησκευτικής εκκαθάρισης, ο al-Malik έπαιξε έναν σημαντικό ρόλο στο να προφυλάξει τον Muqtada al-Sadr από τις κατηγορίες των αμερικανών ότι ήταν υπεύθυνος για την κλιμάκωση της θρησκευτικής βίας που αποσταθεροποιούσε το Ιράκ. Με το μεγάλο κύμα, υπήρχε ένας πραγματικός κίνδυνος ότι οι επιπλέον αμερικανοί στρατιώτες θα επέτρεπαν στους αμερικανούς να κάνουν μια συντονισμένη προσπάθεια εναντίον του στρατού του Μαχντί. **Φαίνεται πιθανό ότι ο al-Malik, και μάλλον και άλλοι Σίιτες πολιτικοί μέσα στην UIA, πίεσε τον Muqtada al-Sadr να κρατήσει το κεφάλι του σκυφτό και επομένως να αποφευχθεί να διαιρεθεί η αμερικανική επίθεση από το να επικεντρωθεί στην εξέγερση των Σουνιτών.** Ακολουθώντας την ανακοίνωση της επίθεσης, ο Muqtada al-Sadr πήγε στο κρησφύγετό του (οι αντίπαλοί του ισχυρίζονται ότι πήγε στο Ιράν) και διέταξε το στρατό του Μαχντί να αποφύγει διαμάχες με τους αμερικανούς στρατιώτες.

Γιατί επανεμφανίστηκε ο Muqtada al-Sadr από την κρυψώνα του 4 μήνες αργότερα ενώ η επίθεση των ΗΠΑ συνεχιζόταν? Και γιατί απέσυρε τους υπουργούς του από τη δωσίλογη κυβέρνηση και ανακοίνωσε για άλλη μια φορά την αντίθεσή του στην κατοχή? Φαίνεται να υπάρχουν 3 λόγοι που προκύπτουν από τη σχέση του Muqtada al-Sadr με το ίδιο κίνημα των Σαδριστών, τη σχέση του με τον al-Malik και την ιρακινή κυβέρνηση και, τέλος, από τις προοπτικές της αμερικανικής επίθεσης.

Πρώτον, καθώς οι αμερικανοί στρατιώτες προσπαθούσαν να επαναβεβαιώσουν κάποια επίφαση ελέγχου στη Βαγδάτη, υπήρχαν αναπόφευκτες μάχες με το στρατό του Μαχντί που οδηγούσαν στην αύξηση των απαιτήσεων μέσα στο κίνημα των Σαδριστών για πιο ισχυρή απάντηση στην επίθεση. Με τον Muqtada al-Sadr να βρίσκεται κρυμμένος, γινόταν όλο και πιο δύσκολο για την ηγεσία του κινήματος να διατηρεί την κατάσταση αποφυγής των μη απαραίτητων διαπληκτισμών με τους αμερικανούς. Με το να εμφανίζεται με

σκληρή αντικατοχική ρητορική, ο Muqtada al-Sadr ήλπιζε να συγκεντρώσει το ανήσυχο κίνημα των Σαδριστών κάτω από την ηγεσία του ξανά.

Δεύτερον, όπως αναφέρει ο Cockburn, ο al-Malik είχε διατάξει τη σύλληψη αρκετών εκατοντάδων Σαδριστών το Γενάρη του 2007. Είναι δύσκολο να γνωρίζουμε αν ο al-Malik προσπαθούσε να εξευμενίσει τους αμερικανούς κάνοντας μερικές κινήσεις εναντίον των Σαδριστών, ή εάν πίστευε ότι οι Σαδριστές είχαν γίνει υπερβολικά ισχυροί, έχοντας εγκαθιδρύσει τον έλεγχό τους σε μεγάλο τμήμα της Βαγδάτης, και βρήκε την ευκαιρία να τους κόψει τη φόρα. Σε κάθε περίπτωση, **με τους αμερικανούς να έχουν χάσει την υπομονή τους με τον al-Malik, οι Σαδριστές μέσα στην κυβέρνηση ίσως θεώρησαν καλύτερο να φύγουν μόνοι τους από το να τους διώξουν.** Πράγματι, εκείνη την εποχή φαινόταν πιθανό ότι οι αμερικανοί θα απέλυαν αργά ή γρήγορα την κυβέρνηση του al-Malik και θα προσπαθούσαν να την αντικαταστήσουν με μια συμμαχία από τον Allawi, τα κουρδικά εθνικιστικά κόμματα και σουνίτικα κόμματα. Σε μια τέτοια συγκυρία, μια έγκαιρη ρήξη με την κυβέρνηση του al-Malik συνοδευόμενη από προτάσεις προς τους Σουνίτες πολιτικούς είναι λογική με τους όρους της πολιτικής της συνεργασίας εντός της Πράσινης Ζώνης.

Τρίτον, τον Απρίλη του 2007 μόνο εμφανές δεν ήταν ότι η αμερικανική επίθεση θα στεφόταν από απόλυτη επιτυχία. Υπήρχε μια πραγματική προοπτική ότι η πίεση στις ΗΠΑ θα ανάγκαζε την αμερικανική κυβέρνηση σε μια γρήγορη έξοδο από το Ιράκ. Εγκαταλείποντας την ιρακινή κυβέρνηση, ο Muqtada al-Sadr θα ήταν ελεύθερος να ενισχύσει τη θέση του στον εμφύλιο πόλεμο που ήταν πιθανό να ακολουθήσει την έξοδο των αμερικανών από το Ιράκ.

Τους μήνες που ακολούθησαν, ο στρατός του Μαχντί επικέντρωσε τις προσπάθειές του στο να ιδρύσει μια βάση στις ζωτικής σημασίας πλούσιες σε πετρέλαιο περιοχές του νότιου Ιράκ και, πιο συγκεκριμένα, στην πόλη της Βασόρας. Μέχρι τότε, αυτές οι περιοχές του νότιου Ιράκ ήταν το οχυρό του κύριου αντιπάλου των Σαδριστών μέσα στην UIA – των SCIRI. Παράλληλα, ήταν το οχυρό τόσο των SCIRI όσο και του κόμματος Hizb al-Fadhila (είχε διασπαστεί από το κίνημα των Σαδριστών στο ξεκίνημα ακόμη της κατοχής). Προκειμένου να ιδρύσει τη βάση ο στρατός του Μαχντί έπρεπε να διεξάγει έναν πόλεμο όχι μόνο κατά του βρετανικού στρατού, αλλά και έναν αλληλοεξοντωτικό πόλεμο ενάντια στις πολιτοφυλακές των Hizb al-Fadhila και των ταξιαρχιών Badr.

Μέχρι το τέλος του καλοκαιριού, ο Muqtada al-Sadr μπορούσε να διεκδικήσει την τιμή ότι είχε νικήσει το βρετανικό στρατό και ότι είχε εγκαταστήσει μια σταθερή βάση στη Βασόρα. Αλλά, η ευρύτερη κατάσταση στο Ιράκ είχε μέχρι τότε αλλάξει δραματικά. Όχι μόνο είχε επιβιώσει η κυβέρνηση του al-Malik, αλλά η ζαριά των αμερικανών τους έφερε εξάρεις. Χρησιμοποιώντας τα επιπλέον στρατεύματα του κύμματος, ο Στρατηγός Patraeus μπόρεσε να εκτελέσει μια πολύ πιο έξυπνη πολιτική και στρατιωτική στρατηγική από αυτήν που είχε εφαρμοστεί προηγουμένως κατά τη διάρκεια της κατοχής. Εξαγοράζοντας πολλούς Σουνίτες αντάρτες και εκμεταλλευόμενος την αποστροφή πολλών ιρακινών για το σεχταρισμό των παραστρατιωτικών ομάδων, ο Patraeus κατάφερε να διώξει την Αλ Κάιντα από το πρώην οχυρό της στο κεντρικό Ιράκ.

Σαν αποτέλεσμα της επιτυχίας του Στρατηγού Patraeus να σταθεροποιήσει το Ιράκ, η προοπτική μιας γρήγορης απόσυρσης των ΗΠΑ από το Ιράκ άρχισε να υποχωρεί. Έχοντας ποντάρει στην ανερχόμενη παλίρροια του εμφυλίου πολέμου ο Muqtada al-Sadr βρέθηκε τώρα στην αμμουδιά. Η αντίδρασή του ήταν άλλη μια φορά να πάει με το πλευρό του al-Sistani, της marji'ya και των αμερικανών. Μετά από μια μεγάλη μάχη με τις ταξιαρχίες Badr στα τέλη Αυγούστου, ο Muqtada al-Sadr κύρηξε μια εξάμηνη παύση του πυρός από το στρατό του Μαχντί και ανακοίνωσε ότι θα περνούσε τον επόμενο καιρό του στην απομόνωση προκειμένου να συνεχίσει τις σπουδές του για να γίνει ένας Αγιατολαχ.

Με το να κρατάει το κεφάλι του κάτω και να επιβάλλει παύση πυρός στο στρατό του Μαχντί, ο Muqtada al-Sadr μπόρεσε να παρουσιάσει για άλλη μια φορά το κίνημα των Σαδριστών σαν πρωταρχικά ένα πολιτικό κίνημα αποδεκτό από τους αμερικανούς. Επιπλέον, με τη σταθεροποίηση του ελέγχου του στρατού του Μαχντί στις νεοαποκτηθείσες περιοχές στη Βασόρα και το νότιο Ιράκ, **οι Σαδριστές μπορούσαν να ελπίζουν σε σημαντικά κέρδη στις επαρχιακές εκλογές που είχαν προγραμματιστεί για το φθινόπωρο**

του 2008. Ο Muqtada al-Sadr μπορούσε τότε να ελπίζει ότι θα πείσει τον al-Malik να δεχτεί τους Σαδριστές πίσω στην κυβέρνηση.

Ωστόσο, αυτό η στρατηγική αυτή βασιζόταν τόσο στο ότι η κατάπαυση του πυρός θα συνέχιζε όσο και στο ότι θα διατηρούταν ο έλεγχος στις νεοαποκτηθείσες περιοχές στην Βασόρα και το νότιο Ιράκ, ώστε ο Muqtada al-Sadr να μπορεί να είναι σίγουρος ότι θα «πείσει» τους ψηφοφόρους να ψηφίσουν υπέρ των υποψηφίων των Σαδριστών στις επερχόμενες εκλογές. Το Φεβρουάριο του 2008 ο Muqtada al-Sadr ανακοίνωσε ότι η κατάπαυση του πυρός θα συνέχιζε για άλλους 6 μήνες. Αλλά είχε γίνει ήδη δύσκολο για την ηγεσία των Σαδριστών να διατηρεί την κατάπαυση του πυρός. Η ανακωχή στο νότιο Ιράκ χανόταν όλο και περισσότερο από τις μάχες ανάμεσα στον ιρακινό στρατό και τις ταξιαρχίες Badr (που συχνά ήταν ένα και το αυτό) από τη μια και το στρατό του Μαχντί από την άλλη. Ο βαθμός στον οποίο αυτές οι μάχες προέκυψαν από τις προσπάθειες των ταξιαρχιών Badr για να σπάσει ο στρατός του Μαχντί την κατάπαυση του πυρός, ήταν προσπάθειες από τις ταξιαρχίες Badr να ξανακερδίσουν το έδαφος που είχαν προηγουμένως χάσει από τους Σαδριστές ή οφείλονταν απλά στην έλλειψη πειθαρχίας του τοπικού στρατού του Μαχντί, είναι δύσκολο να ειπωθεί. Ωστόσο, το αποτέλεσμα των μαχών αυτών ήταν η ηγεσία των Σαδριστών να αποκηρύξει το στρατό του Μαχντί στο νότιο Ιράκ ως αποτελούμενο από άτακτα στοιχεία.

Στα τέλη Μάρτη, πιθανότατα και μετά από πίεση τόσο από τους αμερικανούς όσο και από τους συνεργάτες του στην κυβέρνηση συνασπισμού SCIRI, ο Maliki αποφάσισε να εντείνει την κατάσταση οργανώνοντας μια συντονισμένη στρατιωτική επιχείρηση του ιρακινού στρατού με σκοπό να διαλύσει το στρατό του Μαχντί στη Βασόρα. Ο Muqtada al-Sadr και η ηγεσία του κινήματος έπρεπε να αποφασίσει αν ο στρατός του Μαχντί στην Βασόρα ήταν άτακτο στοιχείο και επομένως να τους αφήσει αβοήθητους, ή ήταν ένα αναπόσπαστο κομμάτι του κινήματος και επομένως να τους στηρίζει. Ο Muqtada al-Sadr προτίμησε το δεύτερο. Ο στρατός του Μαχντί ξεκίνησε μάχες μέχρι θανάτου στην Πράσινη Ζώνη στη Βαγδάτη, ενώ οι Σαδριστές μέλη του εθνικού Κοινοβουλίου άρχισαν να βγάζουν λόγους αποκηρύσσοντας την επιχείρηση.

Στην Βασόρα ο στρατός του Μαχντί έδινε μια σκληρή μάχη. Καθώς μερικές μονάδες του ιρακινού στρατού προσχώρησαν στο πλευρό των Σαδριστών, αυτό που είχε ξεκινήσει με το σκοπό να είναι μια ανεξάρτητη ιρακινή επιχείρηση κατέληξε να χρειαστεί να καλέσει σε βοήθεια τόσο το βρετανικό όσο και τον αμερικανικό στρατό. Μετά από σχεδόν μια εβδομάδα έντονων μαχών, μια συμφωνία ανάμεσα στο στρατό του Μαχντί στην Βασόρα και τον Maliki διαμεσολαβήθηκε από την ιρανική κυβέρνηση. Ωστόσο, με το να ταχθεί υπέρ των «άτακτων στοιχείων» του στρατού του Μαχντί στη Βασόρα, ο Muqtada al-Sadr έδωσε στους αμερικανούς το πράσινο φως να κάνουν μια συντονισμένη επίθεση στα οχυρά των Σαδριστών σε ολόκληρο το Ιράκ και κυρίως στη Βαγδάτη. Μετά από πολλές απώλειες, οι Σαδριστές στη Βαγδάτη συμφώνησαν σε ανακωχή στις 10 Μάη. Οι διαμάχες συνεχιζόταν αλλού μέχρι και το τέλος του μήνα, όταν μια ευρεία συμφωνία έγινε μεταξύ της κυβέρνησης του Maliki και τον Muqtada al-Sadr.

Παρά αυτή την επίθεση, ο Maliki και οι αμερικανοί απέτυχαν να καταστρέψουν το στρατό του Μαχντί. Ωστόσο, οι Σαδριστές φαίνεται να έχασαν τον έλεγχο σε σημαντικές περιοχές συμπεριλαμβανομένων της Βασόρας και της Βαγδάτης. Σε περιοχές στις οποίες διατηρούν ακόμη τον πολιτικό έλεγχο, ο στρατός του Μαχντί έχει υποχρεωθεί να επιτρέψει στην ιρακινή αστυνομία και το στρατό να περιπολεί και να περιορίζει τη δημόσια έκθεση του οπλισμού τους. Επιπλέον, ο Maliki επιμένει ότι αν δεν διαλυθεί ο στρατός του Μαχντί, δεν θα επιτραπεί στους Σαδριστές να συμμετέχουν στις περιφερειακές εκλογές. Ο Muqtada al-Sadr απάντησε το καλοκαίρι, προσπαθώντας να χτίσει μια ευρεία πολιτική συμμαχία μέσα στο εθνικό Κοινοβούλιο ενάντια στην κυβέρνηση του Maliki σχετικά με το σύμφωνο ασφάλειας που είναι υπό διαπραγμάτευση με την κυβέρνηση των ΗΠΑ και δηλώνοντας ότι οι Σαδριστές θα στηρίζουν άλλα κόμματα στις περιφερειακές εκλογές.

Άλλη μια φορά με την επίθεση βλέπουμε πως οι σύμφυτες αντιφάσεις του κινήματος των Σαδριστών έχουν οδηγήσει τον Muqtada al-Sadr στην ταλάντευση μεταξύ της συνεργασίας και της αντίστασης στην αμερικανική κατοχή. Σίγουρα, οι αμερικανικές επιθέσεις εναντίον των Σαδριστών στα οχυρά τους, και ιδιαίτερα στην Πόλη Sadr έχουν ενισχύσει την υποστήριξη των οπαδών του στον Muqtada al-Sadr μεσοπρόθεσμα. Ωστόσο, αν ο Muqtada al-Sadr θέλει να κρατήσει ενωμένο το κίνημα μακροπρόθεσμα πρέπει να ελέγχει τη διανομή δουλειών και χρημάτων ξανασυμμετέχοντας στην κυβέρνηση, κάτι που προς το παρόν δεν φαίνεται πιθανό.

Ο Cockburn ως βιτρίνα για το SWP

Οι αντιφάσεις του Muqtada al-Sadr και του κινήματός του αντικατοπτρίζονται στην κύρια γραμμή επιχειρηματολογίας του Cockburn στο βιβλίο του. Από τη μία, φαίνεται ο Cockburn να θέλει να είναι σύμβουλος στην αμερικανική διοίκηση. Θέλει να ισχυριστεί ότι οι αμερικανοί υπήρξαν απερίσκεπτοι στο να δουν τον Muqtada al-Sadr ως έναν ιερέα που ξεσηκώνει τα πλήθη. Πράγματι, φαίνεται ότι για τον Cockburn, μόνο αν είχαν αναγνωρίσει τον Muqtada al-Sadr σαν έναν ευφυή και επιφυλακτικό πολιτικό και επομένως αν είχαν κάνει μεγαλύτερες προσπάθειες να υλοποιήσουν μαζί του τον μετά-Σαντάμ πολιτικό διακανονισμό, οι αμερικανοί θα είχαν αποφύγει πολλές από τις γκάφες τους που έχουν αφήσει το Ιράκ σε τόσο φτωχή κατάσταση μετά από τα 5 χρόνια κατοχής του από τις ΗΠΑ. Από την άλλη, ο Cockburn παρουσιάζει τον Muqtada al-Sadr σαν έναν μεσσιανικό ηγέτη των φτωχών και καταπιεσμένων που έχει αμείλικτα αντιταχθεί στον αμερικανικό ιμπεριαλισμό. Φυσικά είναι αυτό το τελευταίο σημείο που το Σοσιαλιστικό Εργατικό Κόμμα (SWP) και οι σύμμαχοί του θέλουν να τονίζουν.

Απέναντι σε αυτούς που θα υποστήριζαν ότι η στρατηγική της Συμμαχίας Σταματήστε τον Πόλεμο (StWC) να οργανώνει μεγάλες εθνικές παρελάσεις ενάντια στον πόλεμο κάθε 6 μήνες έχει αποτύχει, το SWP έχει επανειλημμένα προβάλλει το παράδειγμα του πολέμου στο Βιετνάμ. Ισχυρίζεται ότι οι μεγάλες διαδηλώσεις στις ΗΠΑ, και αλλού στη δύση, σε συνδυασμό με την «ένοπλη αντίσταση του λαού του Βιετνάμ» όχι μόνο έδωσε ένα τέλος στον πόλεμο, αλλά έδωσε και ένα ισχυρό χτύπημα στον αμερικανικό ιμπεριαλισμό. Κατά συνέπεια, το SWP ήταν πρόθυμο να αναγνωρίσει ένα λαϊκό κίνημα αντίστασης στο Ιράκ και να προσφέρει την άνευ όρων υποστήριξή του. Στις αρχές του 2005, λίγο μετά την καταστροφή της Fallujah, το μηνιαίο περιοδικό του SWP, το Socialist Review, είχε ένα ενθουσιώδες άρθρο για την άνοδο «της εθνικής αντίστασης στο Ιράκ» των Anne Alexander και Simon Assaf. Στο συμπέρασμα έγραφε:

«Η πάλη για τη λήξη της κατοχής στο Ιράκ είναι μια μάχη για εθνική απελευθέρωση στην παράδοση της επανάστασης του 1920. αυτό που ξεκίνησε ως σποραδικές επιθέσεις στις δυνάμεις κατοχής εξελίχθηκε σε μια βαθιά ριζωμένη λαϊκή εξέγερση, οι βασικοί στόχοι της οποίας υποστηρίζονται από το μεγαλύτερο μέρος των Ιρακινών. Ούτε η έλλειψη μιας μοναδικής οργάνωσης που να δρα ως φωνή της αντίστασης, όπως έκανε το FSLN στην Αλγερία και η PLO στην Παλαιστίνη, ούτε ο ισλαμικός χρωματισμός της εξέγερσης δεν θα έπρεπε να μεταβάλουν τη συμπεριφορά των σοσιαλιστών απέναντί της. Εναντιωνόμαστε στην κατοχή και υποστηρίζουμε τους ιρακινούς στην πάλη τους για εθνική απελευθέρωση».

Στη συνέχεια γράφουν: «Η αλληλεγγύη μας με την ιρακινή πάλη ενάντια στην κατοχή είναι ακόμα πιο σημαντική γιατί η ιστορία έχει δείξει ότι, παρόλο που είναι δυνατό ένα αντάρτικο κίνημα να νικήσει τις ιμπεριαλιστικές δυνάμεις, μπορούν να το κάνουν αυτό μόνο αν η στρατιωτική εκστρατεία δημιουργήσει μία πολιτική κρίση για τις δυνάμεις κατοχής. Το Εθνικό Απελευθερωτικό Μέτωπο στο Βιετνάμ πολέμησε γενναία, αλλά δεν μπόρεσε να πετύχει στρατιωτική νίκη ενάντια στις πολύ καλύτερα εξοπλισμένες αμερικανικές δυνάμεις».

Εκείνη την εποχή το SWP ήταν έτοιμο να επεκτείνει την άνευ όρων υποστήριξη σε οποιονδήποτε πολεμούσε την κατοχή, εκτός από την Αλ Κάιντα, που θα μπορούσε να απορριφθεί ως μια κατά βάση περιθωριακή δύναμη.

Ωστόσο, όπως έχουμε ήδη δει, όταν το παραπάνω άρθρο γραφόταν, οποιαδήποτε ελπίδα για ενωμένη αντίσταση στην κατοχή είχε διαλυθεί εξαιτίας της υιοθέτησης από τον Muqtada al-Sadr της συνεργασιακής στρατηγικής του al-Sistani και της UIA. Έως το 2006, ο απλώς «ισλαμικός χρωματισμός της εξέγερσης στο Ιράκ», είχε οδηγήσει σε έναν πραγματικό θρησκευτικό πόλεμο μεταξύ πολιτοφυλακών. Η απάντηση του SWP σε αυτό το αποτέλεσμα ήταν τριπλή: κατ' αρχάς, προσπαθούσε να ρίξει όλο το φταίξιμο για τις θρησκευτικές δολοφονίες στους αμερικανούς, δεύτερον προσπαθούσε να αποσπάσει την προσοχή από αυτό που ο θρησκευτικός σεχταρισμός του υποτιθέμενου «εθνικού απελευθερωτικού κινήματος» έκανε στο Ιράκ υποστηρίζοντας ότι οι ΗΠΑ ήταν έτοιμες να βομβαρδίσουν το Ιράν, και τρίτον με το να περιορίσει αυτό που θεωρούσε ότι αποτελεί μια γνήσια εθνική αντίσταση. Εφόσον σταμάτησαν λίγο πριν επιδοκιμάσουν την Αλ Κάιντα, το SWP θεωρούσε τώρα την εξέγερση των Σουνιτών πολύ χλωμή. Γι' αυτούς, η μόνη αληθινή εθνική δύναμη αντίστασης ήταν τώρα ο Muqtada al-Sadr.

Σαν αποτέλεσμα, αντιπρόσωποι του κινήματος των Σαδριστών έχουν προσκληθεί να μιλήσουν στο StWC με πολλά χειροκροτήματα. Στους Σαδριστές έχει δοθεί χώρος να γράψουν στην Socialist Review, ελεύθερος από οποιοδήποτε σχόλιο ή απάντηση του συντάκτη, ενώ το Socialist Worker έχει κάνει άκριτες και ενθουσιώδεις αναφορές για τις πράξεις και δηλώσεις του κινήματος των Σαδριστών και του Muqtada al-Sadr.

Φυσικά, η υποστήριξη ανούσιων κινήματων που είναι ενάντια στην εργατική τάξη και αντι-σοσιαλιστικά με το σκεπτικό ότι είναι υπό κάποια έννοια αντιιμπεριαλιστικά, δεν είναι κάτι καινούριο για το SWP. Σαν καλοί Λενινιστές είναι έτοιμοι να βάλουν σε δεύτερη μοίρα την πάλη των τάξεων απέναντι στην άμεση πάλη ενάντια στον ιμπεριαλισμό. Σίγουρα, μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, λενινιστές διαφόρων ειδών έχουν υποστηρίξει ότι η οικονομική και πολιτική επικράτηση των ιμπεριαλιστικών κρατών όχι μόνο έχει εμποδίσει την οικονομική ανάπτυξη των «καταπιεσμένων κρατών του τρίτου κόσμου», αλλά και ότι έχει προσφέρει την υλική και ιδεολογική βάση για τον κοινωνικό ιμπεριαλισμό στις μητροπόλεις, πράγμα που έχει διασφαλίσει ότι ο ρεφορμισμός έχει κυριαρχήσει στα εργατικά κινήματα στις ιμπεριαλιστικές χώρες. Ανατρέποντας την ιμπεριαλιστική κυριαρχία, τα εθνικά απελευθερωτικά κινήματα ανοίγουν το δρόμο για την εθνική συσώρευση του κεφαλαίου στα δικά τους κράτη. Κάνοντάς το αυτό, υποστηρίζεται ότι, θα διογκώσουν τις γραμμές του παγκόσμιου προλεταριάτου. Ταυτόχρονα, η νίκη εθνικών απελευθερωτικών κινήματων υπονομεύει την υλική βάση του κοινωνικού ιμπεριαλισμού μέσα στην εργατική τάξη των ιμπεριαλιστικών χωρών. Έτσι, ισχυρίζονται, ότι μακροπρόθεσμα, η υποστήριξη αντιιμπεριαλιστικών εθνικών απελευθερωτικών κινήματων εξυπηρετεί τα μακροπρόθεσμα συμφέροντα της προλεταριακής επανάστασης παγκοσμίως.

Φυσικά μπορούμε να πούμε ότι τέτοια επιχειρήματα έχουν υπάρξει ανέκαθεν αμφίβολα. Ωστόσο, ακόμη και μερικοί λενινιστές και άλλοι από την αντιιμπεριαλιστική αριστερά, ακόμη και το SWP κάποια στιγμή, αναγνωρίζουν ότι το πολιτικό Ισλάμ δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να θεωρηθεί ως αντιιμπεριαλιστική δύναμη. **Πράγματι, το πολιτικό Ισλάμ θα μπορούσε να ιδωθεί σαν μια ιδεολογική μορφή που αναδύθηκε από την αποτυχία των προσπαθειών των εθνικών απελευθερωτικών κινήματων να ξεκόψουν από την κυριαρχία των ιμπεριαλιστικών δυνάμεων.** Πράγματι, όπως έχουμε ήδη δει, προσπάθειες του Cockburn και του SWP να ερμηνεύσουν τον Muqtada al-Sadr ως ηγέτη ενός εθνικού απελευθερωτικού κινήματος δεν μπορούν να σταθούν στην προσεκτική εξέταση.

Ωστόσο, όπως πάντα, για το SWP ο οπορτουνισμός είναι πιο σημαντικός από κάθε προσπάθεια να υπερασπιστεί ένα ξεπερασμένο λενινιστικό δόγμα. Προκειμένου να διατηρήσει μια υστερική αισιοδοξία μέσα στους στρατιώτες του, απαραίτητη για άλλη μια πορεία πάνω κάτω στο λόφο, το SWP απαιτεί μια ηρωική αντίσταση στο Ιράκ. Κατά συνέπεια, το SWP υπήρξε πρόθυμο να προωθήσει το βιβλίο του Cockburn που εγκωμιάζει τον Muqtada al-Sadr.

Παρόλ' αυτά, υπάρχουν ακόμη ένα μικρό πρόβλημα στην προσπάθεια του SWP να προωθήσει τον Muqtada al-Sadr. Αυτό είναι εμφανές, στην κατά τα άλλα ενθουσιώδη κριτική του στο βιβλίο του Cockburn. Φυσικά, ο κριτικός είναι ανίκανος να δεχτεί το σχετικά απαισιόδοξο συμπέρασμα του Cockburn για την τωρινή κατάσταση στο Ιράκ. Αλλά επίσης, αρκετά αποκαλυπτικά, δεν μπορεί να δεχτεί ούτε την ερμηνεία του Cockburn για την κραυγαλέα προπαγάνδα των Σαδριστών όσον αφορά την ιστορία της αντίθεσης στον Χουσεΐν.

Για τον Cockburn, η εξασθένηση της υποστήριξης προς τις αντιτιθέμενες κοσμικές δυνάμεις – όπως οι Κομμουνιστές – ήταν σε μεγάλο βαθμό η αντίδραση των ιρακινών Σιιτών στην αυξανόμενη σε θρησκευτική βάση συμπεριφορά του κράτους. Άλλες εκθέσεις της συγκεκριμένης εποχής δίνουν μια άλλη προοπτική, για παράδειγμα, τονίζοντας τη συνέπεια της Κομμουνιστικής συνεργασίας με το καθεστώς του Μπάαθ τη δεκαετία του '70, ή υποστηρίζοντας ότι η εποχή σηματοδεύτηκε από τη βίαιη καταστολή των Σιιτικών Ισλαμιστικών ομάδων, αλλά όχι από μια γενική εκστρατεία θρησκευτικών διωγμών.

Αντίθετα με τον Cockburn, το SWP είναι απρόθυμο να υιοθετήσει ολοκληρωτικά το μύθο των Σαδριστών σχετικά με την ιστορία του Ιράκ, καθώς κάτι τέτοιο θα σήμαινε απομάκρυνση από τις μαρξιστικές του βάσεις. Με το να προωθεί το βιβλίο του Cockburn στο αντιπολεμικό κίνημα, το SWP μπορεί να προωθήσει

την υποστήριξή του στον Muqtada al-Sadr και το κίνημα των Σαδριστών, χωρίς να δίνει το ίδιο μια ολοκληρωμένη και ξεκάθαρη θεώρηση. Μπορούν να διατηρήσουν την ταυτότητά τους ως «ριζοσπαστική μαρξιστική πτέρυγα» του αντιπολεμικού κινήματος, ενώ την ίδια στιγμή προωθούν τα υποτιθέμενα αντιμπεριαλιστικά πιστοποιητικά του πολιτικού Ισλάμ και του Muqtada al-Sadr.

Συμπέρασμα

Το βιβλίο του Cockburn είναι πλούσιο σε αποδείξεις και πληροφορίες σχετικά με το τι έχει συμβεί στο Ιράκ μετά την αμερικανική εισβολή το 2003. ωστόσο, όπως έχουμε δει, η ερμηνεία του για την κατάσταση στο Ιράκ είναι εκ θεμελίων λάθος λόγω της αποδοχής του της αντίληψης ότι το Ιράκ πρέπει πρωταρχικά να γίνει κατανοητό με όρους χρόνιων εθνικιστικών και θρησκευτικών διαιρέσεων. Πράγματι, όπως έχουμε δει, η θεώρησή του ότι ο Muqtada al-Sadr είναι ο πραγματικός εκπρόσωπος των χρόνια καταπιεσμένων Σιτών είναι απλώς μια προπαγάνδα των Σαδριστών.

Η κατάσταση στο Ιράκ είναι σίγουρα ζοφερή. Τόσα χρόνια πόλεμου, κυρώσεων και τώρα κατοχής έχουν οδηγήσει σε οικονομική καταστροφή. Οι περισσότεροι άνθρωποι ασχολούνται κατά βάση με την καθημερινή επιβίωση και είναι απολίτικοι. Σίγουρα έχει υπάρξει μια αναβίωση της θρησκείας και επιστροφή σε παλιούς τύπους και κοινωνικές δομές. Όμως, όπως οι Ιρακινοί φίλοι του έχουν πει στον Cockburn, οι θρησκευτικές διαιρέσεις στο Ιράκ έχουν σε μεγάλο βαθμό διογκωθεί. Πράγματι, το αξιοσημείωτο είναι ότι παρόλο που πολιτοφυλακές όπως ο στρατός του Μαχντί προσπαθούν να επιβάλλουν με τη βία θρησκευτικές διαιρέσεις στο Ιράκ, πολλοί ιρακινοί απορρίπτουν το θρησκευτικό σεχταρισμό. Με τη διάχυτη αποστροφή για τον γκανγκστερισμό των πολιτοφυλακών, ίσως υπάρχει μια μικρή ελπίδα στο Ιράκ.

Στο Ιράκ, όπως και στο γειτονικό Ιράν, υπάρχει μακρά κομμουνιστική παράδοση. Αυτή η παράδοση, μπορεί τώρα να είναι μικρή και περιθωριοποιημένη, παρόλ' αυτά όμως είναι υπαρκτή και οργανωμένη. Αντί να κάνουμε τις μαζορέτες του Muqtada al-Sadr και των ομοίων του και να προωθούμε το πολιτικό Ισλάμ, είναι αυτές οι ομάδες τις οποίες πρέπει να εξετάσουμε και να στηρίξουμε **το σύνθημά τους «ούτε κατοχή ούτε πολιτικό Ισλάμ».**

Υποσημείωση της μεταφραστικής ομάδας:

Τα τονισμένα γράμματα είναι της μετάφρασης και δε βρίσκονται στο πρωτότυπο <http://libcom.org/library/al-sadr-mahdi-army-sectarianism-resistance-iraq>.

στο αγγλικό πρωτότυπο χρησιμοποιούντουσαν οι όροι “sectarianism” και “sectarian” για να υποδηλώνουν το θρησκευτικό χαρακτήρα συγκρούσεων, αντιπαραθέσεων, διαιρέσεων κλπ στο Ιρακ. Στα ελληνικά αυτοί οι όροι αποδόθηκαν κυρίως ως “θρησκευτικός” καθώς ο όρος “σεχταριστικός” στα ελληνικά δε συνηθίζεται να χρησιμοποιείται με τέτοια σημασία.